

Jaarverslag 2024

Kengetallen

Nederlandse zuivelsector

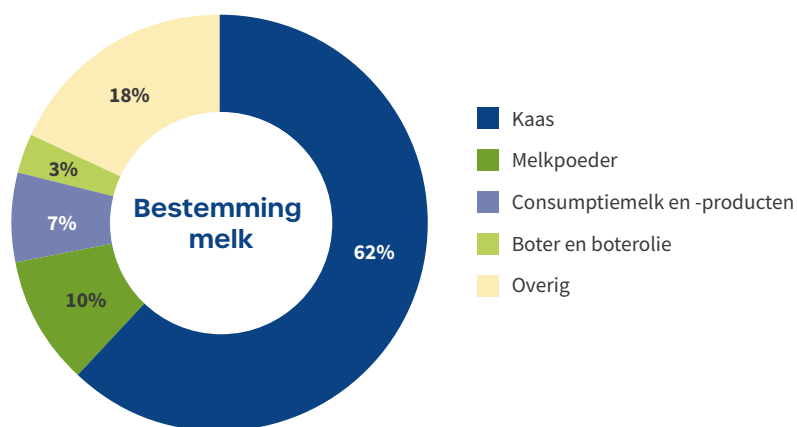

- 13,9 duizend melkveebedrijven leveren 13,7 miljard kg melk aan de zuivelindustrie.
- Nederland telt 1,5 miljoen melk- en kalfkoeien en 1,1 miljoen hectare grasland en snijmaïs (26% oppervlakte Nederland).
- 80,1% van de melkveebedrijven laat de koeien buiten lopen.

- 27 bedrijven met 54 fabrieken verwerken 98% van de in Nederland geproduceerde melk tot consumentenproducten en ingrediënten.
- 48 duizend fte's in de melkveehouderij en zuivelindustrie.

- 97% van de Nederlanders eet en drinkt melk en melkproducten, waarvan 58% dagelijks.
- Gemiddeld eet een Nederlander tussen de 20 en 25 kg kaas per jaar (inclusief kwark en geitenkaas).
- Van ongeveer 62% van de in Nederlandse zuivelfabrieken verwerkte melk wordt kaas geproduceerd.

- 75% van de in Nederland beschikbare zuivel* wordt op de interne EU-markt afgezet, waarvan 40% in Nederland.
- 25% van de in Nederland beschikbare zuivel* wordt geëxporteerd buiten de EU.
- De exportwaarde van de zuivel** (inclusief handel met EU-lidstaten) bedraagt circa € 11 miljard. De importwaarde van de zuivel** (inclusief handel met EU-lidstaten) bedraagt circa € 5 miljard.
- Zuivel** draagt voor ongeveer 6% bij aan het Nederlands handelsoverschot.

* Melk en melkproducten, die in Nederland geproduceerd zijn dan wel afkomstig zijn uit andere lidstaten of derde landen.

** Kaas, boter en boterolie, gefermenteerde melkproducten, ingedikte melk, melk en room, wei en weiprodukten en producten met melkbestanddelen (HS-codes 0401 t/m 0406 en 17021).

KENGETALLEN NEDERLANDSE ZUIVELSECTOR	2
---	----------

WOORD VOORAF	4
---------------------	----------

1. MISSIE, VISIE EN STRATEGIE	6
--------------------------------------	----------

2. GEVOERDE BELEID	10
---------------------------	-----------

3. VERENIGING	12
----------------------	-----------

Leden en partners	12
-------------------	----

Bestuur en organisatie	13
------------------------	----

Financiën	14
-----------	----

Detailinformatie jaarrekening 2024	14
------------------------------------	----

4. WERKZAAMHEDEN	18
-------------------------	-----------

4.1 Programma Duurzame Zuivelketen	19
------------------------------------	----

4.2 Diergezondheid & Dierenwelzijn	20
------------------------------------	----

4.3 Biodiversiteit & Klimaat	26
------------------------------	----

4.4 Onderzoek & Innovatie	30
---------------------------	----

4.5 Data & Instrumenten	33
-------------------------	----

4.6 Voedselveiligheid & Kwaliteit	34
-----------------------------------	----

4.7 Educatie jongeren	36
-----------------------	----

4.8 Nederlands Nationaal Comité - IDF	38
---------------------------------------	----

4.9 Export	40
------------	----

4.10 Marktinformatie	43
----------------------	----

4.11 Veiligheid op het boeren erf	44
-----------------------------------	----

4.12 Publicaties	46
------------------	----

BIJLAGE	48
----------------	-----------

Bijlage 1 Overzicht hoofd- en nevenfuncties bestuursleden	48
---	----

Bijlage 2 Samenstelling themagroepen	49
--------------------------------------	----

Woord vooraf

ARJAN SCHIMMEL, VOORZITTER

ZuivelNL is de plek waar de leden elkaar ontmoeten, discussiëren en oplossingen bedenken

Als brancheorganisatie voor de Nederlandse zuivelketen was ZuivelNL in 2024 op allerlei niveaus volop betrokken bij de grote, inhoudelijke thema's die de toekomst van onze sector medebepalen. Daarbij laten we steeds beter zien een nuttige faciliterende rol te kunnen spelen in het gesprek over actuele uitdagingen zoals het mestvraagstuk, klimaat, dierenwelzijn, biodiversiteit en data. De voortgang in samenwerking tussen de leden onderling én met andere stakeholders zie ik dan ook als belangrijk winstpunt voor het vinden van oplossingen die onze melkveehouders en zuivelondernemingen toekomstbestendigheid moeten bieden.

ZuivelNL is de plek waar de leden elkaar ontmoeten, discussiëren en oplossingen bedenken. Om haar werk goed te kunnen blijven doen heeft ZuivelNL de interne organisatie in 2024 verder versterkt. Zo is de herijking van het programma Duurzame Zuivelketen benut om de hele governance van de organisatie aan te scherpen. Naar aanleiding van vragen van de ACM hebben we de besteding van de contributie inzichtelijker gemaakt. De toetreding van Plantum als partner versterkte ons formele netwerk en in veel dossiers is ZuivelNL samen met de leden inmiddels een logische gesprekspartner van de overheid geworden.

FINANCIEEL BELEID

ZuivelNL is zich zeer bewust van het feit dat iedere euro maar een keer kan worden uitgegeven, maar ook van haar positie en verantwoordelijkheid als ketenpartij. Voor onderzoek en innovatietrajecten wordt daarom waar mogelijk ingezet op cofinanciering (bijvoorbeeld via Publiek-Private Samenwerkingen), om zo onze investeringen extra te laten renderen. Het bestuur staat voor een toekomstgericht beleid op basis van scenario's waarbij het takenpakket en daaraan gerelateerde kosten in balans blijven met de beschikbare middelen. Dit vraagt soms scherpe keuzes.

Instrumenten voor het collectief blijven een belangrijk aandachtspunt. In 2024 werd onder andere fors geïnvesteerd in de digitale vernieuwing van KoeMonitor.

DIERGEZONDHEID EN DIERENWELZIJN

De basis voor een gezond, waardevol product en daarmee voor het bestaan als sector blijft de gezondheid en het welzijn van onze koeien. Een mijlpaal in het gesprek hierover is de ondertekening van de 'Routekaart naar een dierwaardiger en toekomstbestendige melkveehouderij' door ZuivelNL en de Dierenbescherming. Daarin zijn gezamenlijke ambities en concrete maatregelen en randvoorwaarden vastgelegd. Ook essentieel was het afsluiten van een hernieuwd meerjarig convenant (2025-2029) voor het zogeheten Diergezondheidsfonds. Dit biedt ondernemers duidelijkheid over onder meer de kostenverdeling tussen sector en overheid bij de bestrijding van besmettelijke ziekten.

2024: JAAR VAN UITDAGINGEN

Als je terugkijkt kun je niet om de mestcrisis heen. Het wegvallen van derogatie en de invoering van nieuwe mestregels hebben de melkveehouderij voor de grootste uitdaging in decennia geplaatst. De balans is uit de mestmarkt. Daardoor is de hele Nederlandse melkveehouderij in een acute crisis beland.

Ik ben blij dat we in deze crisissituatie een stuk ondersteuning kunnen bieden en waar mogelijk ook een verbindende rol spelen. Zo heeft ZuivelNL kunnen faciliteren in de uitwerking van verschillende toekomstscenario's. Dit heeft onder andere geleid tot een gezamenlijke Toekomstvisie Melkveehouderij. Deze geeft richting aan hoe de sector maatschappelijke opgaven kan invullen, zonder dat dit ten koste gaat van de voedselproductie. Deze laatste kan, ook in Europees verband, rekenen op een groeiende herwaardering in het licht van de geopolitieke ontwikkeling.

Daarbij blijft export een belangrijke pijler onder het verdienvermogen van onze sector. Om die reden neemt ZuivelNL hier een faciliterende rol, die ook afgelopen jaar

weer van grote toegevoegde waarde bleek. Een voorbeeld is de bemiddeling als deskundige partij tussen overheid en bedrijfsleven bij handelsbelemmeringen van veterinaire aard. Ook het verzorgen van coördinatie en afstemming bij inspecties door landen van buiten de EU en de afronding van hun vragenlijsten is essentieel om markttoegang te behouden. Samen met NVWA, COKZ en bedrijfsleven werden in 2024 ook de broodnodige stappen gezet in het belangrijke dossier exportcertificaten herkomst melk, met als uiteindelijk doel een voor overheid én bedrijfsleven werkbaar borgingsprotocol.

We staan als zuivelketen voor een enorme opgave: de sector toekomstbestendig houden met alle thema's en uitdagingen die vanuit overheid, markt en maatschappij op ons afkomen. De weg naar oplossingen is enorm ingewikkeld en vraagt van ons allemaal aanpassingsvermogen. Eén ding is zeker: we kunnen dit alleen in gezamenlijkheid voor elkaar krijgen.

WOORD VAN DANK

Het afgelopen jaar heeft veel van ons gevraagd - van bestuur, directie en medewerkers van ZuivelNL, maar vooral van onze leden die in hun bedrijfsvoering geconfronteerd werden met ongekende uitdagingen. Ik ben onder de indruk van de manier waarop iedereen zijn verantwoordelijkheid heeft genomen en bijgedragen aan het zoeken naar oplossingen.

Onze leden en partners hebben hun vertrouwen in ZuivelNL als platform behouden, ook in tijden waarin de toekomst onzeker is. Dat vertrouwen motiveert ons om door te gaan met waar we goed in zijn: verbinden, faciliteren en kennis delen.

2024 heeft ons geleerd dat de veerkracht van onze sector ligt in samenwerking en het delen van kennis. Deze overtuiging nemen we mee naar de toekomst.

2 juli 2025

1. Missie, visie en strategie

ZuivelNL werkt met onderstaande missie, visie en strategie voor de Nederlandse zuivelsector. De leden bepalen jaarlijks welke jaarplannen worden uitgevoerd.

MISSIE

Het versterken van de Nederlandse zuivelketen met respect voor mens, dier, milieu en maatschappij. Als brancheorganisatie het overleg tussen belangenorganisaties van melkveehouders en de zuivelondernemingen faciliteren en met gezamenlijke initiatieven toegevoegde waarde creëren.

VISIE

Melkveehouders en zuivelondernemingen werken dagelijks aan het toekomstbestendig houden van hun bedrijf en de gezamenlijke keten. Zij spelen voortdurend in op wensen en eisen van de samenleving. Met de samenwerking in ZuivelNL werkt de sector aan een duurzame zuivelketen waarin hoogwaardige voeding wordt geproduceerd.

STRATEGIE EN WERKWIJZE

ZuivelNL bereikt haar doelen door dagelijks met enthousiasme en professionaliteit samen te werken met melkveehouders, zuivelondernemingen, gelieerde organisaties van (inter)nationale handelsondernemingen, dierenartsen, veevoederleveranciers en door een open dialoog te onderhouden met overheden en maatschappelijke organisaties.

ZuivelNL zal praktisch, transparant en zichtbaar opereren, samenwerking optimaal faciliteren, onderzoek en innovatie stimuleren en ontwikkelde instrumenten en data met grote zorg beheren.

WENDBARE ORGANISATIE

Om dit te realiseren opereert ZuivelNL als een wendbare organisatie, zich ervan bewust dat de toekomst van de sector niet in beton gegoten is. Deze krijgt immers gestalte binnen een continu bewegende bandbreedte, waarbinnen consumenten (markt), burgers (maatschappij), overheid én sectorpartijen zich bewegen. In dit dynamische proces wil ZuivelNL datgene doen wat meerwaarde oplevert voor de zuivelsector in het algemeen en voor haar leden en hun (ondernemers)achterban in het bijzonder.

INNOVATIEVE OPLOSSINGEN

Toekomstgericht en verantwoord ondernemen binnen melkveehouderij en zuivelindustrie vraagt om nieuwe kennis en innovatieve oplossingen. Daarom steekt ZuivelNL geld in onderzoek en innovatie op thema's als rendements-

ZuivelNL: met visie samen voor de sector de juiste dingen doen

verbetering en milieu- en klimaatgerichte oplossingen. Waar mogelijk wordt hierbij via Publiek-Private Samenwerking (PPS) ook overheidsgeld ingezet, zodat meer kan worden bereikt met minder of hetzelfde ledengeld.

DUURZAME ONTWIKKELING

De Nederlandse zuivelsector is zich bewust van haar verantwoordelijkheid naar markt en maatschappij om zich op een duurzame manier te ontwikkelen. Daarom wordt in het kader van het programma Duurzame Zuivelketen door melkveehoudersorganisaties en zuivelindustrie samen- gewerkt aan de thema's diergezondheid & dierenwelzijn, biodiversiteit (inclusief de subthema's weidegang, water en stikstof) en klimaat.

KringloopWijzer

Op verzoek van de leden heeft ZuivelNL het instrument KringloopWijzer (KLW) ontwikkeld en in beheer. Dit genereert waardevolle bedrijfsinformatie die individuele ondernemers kan ondersteunen bij verdere bedrijfsoptimalisatie.

Daarnaast levert KLW generieke data voor bijvoorbeeld collectief onderzoek dat de leden uitgevoerd willen zien.

Milieu & Klimaat

Alle bij ZuivelNL aangesloten partijen -melkveehoudersorganisaties DDB, LTO, NMV, NAJK, en zuivelverwerkersorganisatie NZO- bundelden in 2022 hun krachten in reactie op de kabinetsplannen rond stikstof, klimaat, water en mest. ZuivelNL faciliteert sindsdien het overleg tussen de belangenorganisaties van melkveehouders en zuivelondernemingen over actuele thema's. Daarbij worden gezamenlijk analyses gemaakt en zo mogelijk gezamenlijk antwoorden geformuleerd op (voorgenomen) overheidsbeleid, die de leden vervolgens kunnen gebruiken voor de lobby.

BEVORDERING VAN GEZONDE VEESTAPEL MET EEN GOED DIERENWELZIJN

Gezonde koeien die een goed en dierwaardig leven leiden vormen de basis voor kwalitatief goede producten en daarmee voor een vitale zuivel-, kalver- en rundvleessector. Dat begint met inzicht hebben en houden in de algemene gezondheidsstatus van de dieren in de (melk)veehouderij. Daarom draagt ZuivelNL bij aan een intensieve monitoring van rundergezondheid.

Ook wordt in samenwerking met de kalver- en rundvleessectoren gewerkt aan dierziektebestrijding. De landelijke aanpak van de virusziekten IBR en BVD is hiervan een voorbeeld. Deze is gericht op het uiteindelijk verkrijgen van een landelijke vrij-status, wat goed is voor de gezondheid en het welzijn van de rundveestapel en de internationale (handels)positie van Nederland versterkt. ZuivelNL staat als convenantspartner van het Diergezondheidsfonds bovendien garant voor € 1,6 miljoen bij de bestrijding van besmettelijke dierziekten.

Met KoeMonitor hebben melkveehouders en zuivelondernemingen via ZuivelNL samen een kosteneffectief instrument om aan te tonen dat ze voldoen aan EU-regelgeving voor:

- Voedselveiligheid
- Diergezondheid
- Dierenwelzijn

Via de databank MediRund wordt antibioticumgebruik vastgelegd en is verantwoord medicijngebruik aantoonbaar.

BORGING VAN KETENVEILIGHEID EN -KWALITEIT

ZuivelNL investeert in voedselveiligheid door de keten heen. Monitoring helpt het vroegtijdig signaleren van risico's om zo nodig maatregelen te kunnen treffen. Onderzoek geeft inzicht in de (mogelijke) impact van nieuwe ontwikkelingen in en om de sector (contaminanten, additieven, werkwijzen, technologie). De hoge productkwaliteit en het daarmee verbonden sterke kwaliteitsimago van Nederlandse zuivel blijft op deze manier streng bewaakt.

INTERNATIONALE AFZETONDERSTEUNING

Dat kwaliteitsstempel is van grote waarde voor de afzet van Nederlandse melk- en zuivelproducten, die voor een belangrijk deel plaatsvindt in het (nabije) buitenland. Om die reden heeft de Nederlandse zuivelsector belang bij een sterk internationaal netwerk en goede handelsbetrekkingen. ZuivelNL zet daarom ook in op het collectief ondersteunen van markttoegang voor het Nederlandse zuivelbedrijfsleven in landen buiten de EU. ZuivelNL is aanspreekpunt voor overheid en bedrijfsleven bij:

- (Veterinaire) handelsvraagstukken.
- Volgen van de relevante regelgeving in belangrijke bestemmingslanden.
- Organiseren van internationale inspecties in Nederland voor zuivel afnemende landen.

INTERNATIONALE NETWERKBEVORDERING

Om een goede infrastructuur voor internationale handel te bevorderen investeert ZuivelNL bovendien in normalisatiewerk op het terrein van analysemethoden van melk- en zuivelproducten. Hierdoor is de inbreng van Nederlandse experts op dit terrein in internationale circuits van ISO-IDF en CEN via een nationale NEN Normcommissie geborgd. Daarbij hebben internationale commissie secretariaten van ISO en CEN bij de NEN een Nederlandse basis, wat een strategisch voordeel biedt. Daarnaast helpt ZuivelNL's lidmaatschap van de International Dairy Federation (IDF) om de traditioneel

goede positie van de Nederlandse zuivelsector in dit wereldwijde kennisnetwerk te behouden.

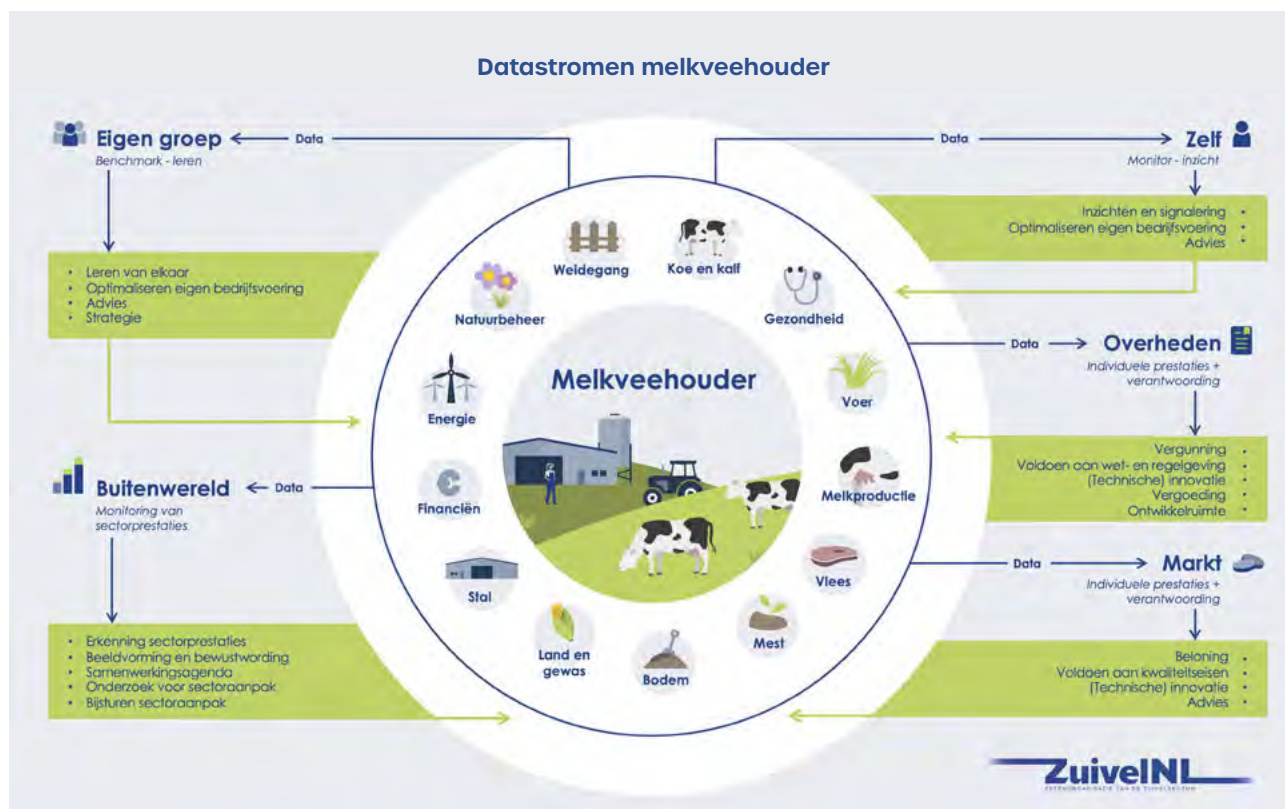
MAATSCHAPPELIJKE VERBINDING

Met het oog op eigen beleidsvorming, voldoende maatschappelijk draagvlak en rapportageverplichtingen vanuit de overheid in het kader van Brusselse regelgeving, heeft de Nederlandse zuivelsector belang bij goede informatie over de sector en de zuivelmarkt. Daarom publiceert ZuivelNL zuivelstatistieken en faciliteert zij de overheidscommissie die wekelijks de officiële Nederlandse zuivelnoteringen vaststelt. Deze geldt als indicator voor de marktontwikkeling.

Daarnaast investeert ZuivelNL in educatie met lesmateriaal en boerderijbezoeken voor leerlingen van basisscholen en het vmbo. Het op die manier stimuleren van de verbinding met de maatschappij en het begrip van zuivelproductie bij jongeren is van groot belang, nu een steeds groter deel van hen opgroeit in een omgeving die zich steeds meer lijkt te vervreemden van de oorsprong van ons voedsel en van hen die het produceren.

VERANTWOORD EN TRANSPARANT DATABEHEER

Data spelen binnen de zuivelsector een erg belangrijke rol. Op verzoek van de leden heeft ZuivelNL daarin verantwoording genomen, door het ontwikkelen van meerdere sectorinstrumenten en het beheer van de bijbehorende data. Zorgvuldigheid en transparantie staan daarbij centraal.

2. Gevoerde beleid

BESTUUR, THEMAGROEPEN EN DIRECTIE

Het bestuur van ZuivelNL stelt het beleid vast en beslist over de prioriteiten en de financiering van de activiteiten.

Themagroepen adviseren het bestuur over het op hun aandachtsgebied te voeren beleid en de te ondernemen activiteiten en rapporteren over de uitvoering. Deze themagroepen fungeren als platform voor beleidsdiscussies in de keten over onderwerpen waar betrokkenheid van ketenpartijen bij de uitvoering nodig is.

De werkorganisatie, bestaande uit de directeur en zijn team, vormt het secretariaat van het bestuur, de themagroepen en andere overlegorganen. De werkorganisatie zorgt voor de dagelijkse (aansturing van) uitvoering van de diverse activiteiten, programma's en instrumenten van ZuivelNL.

Directeur Hubert Andela en voorzitter Arjan Schimmel bouwen, samen met het bestuur en het team ZuivelNL, aan een sterke en solide organisatie voor melkveehouders en zuivelondernemingen in Nederland.

ACTIVITEITEN

In 2024 is de herijking van het ZuivelNL-programma Duurzame Zuivelketen afgerond en is de vereniging met ingang van september gaan werken volgens een nieuwe governance, zoals vastgelegd in het aangepaste Huishoudelijk Reglement. De nieuw ingestelde Verenigingsraad kwam dit jaar voor de eerste keer bijeen. Deze raad, waarin naast bestuurders van melkveehouderzijde ook alle leden van NZO vertegenwoordigd zijn, zal fungeren als klankbord voor het bestuur en de directie. Daarnaast is een Adviesraad opgericht bestaande uit vertegenwoordigers van NGO's en andere relevante stakeholders. De raad adviseert het bestuur en de directie van ZuivelNL op de thema's Diergezondheid & Dierenwelzijn, Biodiversiteit & Klimaat, en Onderzoek & Innovatie.

Het bestuur besloot na de herijking van het programma Duurzame Zuivelketen dat het onderwerp verdienvermogen aandacht verdient bij alle activiteiten en instrumenten van ZuivelNL.

ZuivelNL heeft in overleg met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) bekeken of haar huidige contributiestelsel voldoet aan de Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen (Wet OHP Landbouw). Dit overleg heeft geleid tot afspraken met de ACM -in de vorm van toezeggingen- die de besteding van de aan ZuivelNL betaalde contributie inzichtelijker moeten maken.

De door het bestuur ingestelde Commissie Toezicht Dataverstrekking kwam in 2024 voor het eerst bijeen en bracht een positief rapport met bevindingen uit.

In 2024 vond de selectie plaats van 2 nieuwe ICT-partners voor het bouwen, onderhouden en door-ontwikkelen van instrumenten waarvoor ZuivelNL op verzoek van haar leden verantwoordelijk is. De nieuwe ICT-partners nemen om te beginnen de vervanging van de instrumenten MediRund en KoeMonitor op zich.

ZuivelNL en Plantum hebben hun samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie, en duurzaamheid verder verstevigd met een partnerschap. De organisaties werken al sinds 2015 samen in verschillende publiek-private samenwerkingen op het gebied van ruwvoerproductie, bodemmanagement en kringlooplandbouw. Met dit partnerschap wordt de intentie tot verdere samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie geformaliseerd.

In het najaar van 2024 werd bestuurlijk overleg gevoerd met het ministerie van LNV over de activiteiten en instrumenten van ZuivelNL. Voor 2025 is overeengekomen de frequentie te verhogen naar 3 tot 4 bijeenkomsten per jaar.

De melkveehoudersorganisaties DDB, LTO, NMV, NAJK, en zuivelverwerkersorganisatie NZO, die samenwerken in ZuivelNL, en de Dierenbescherming hebben gezamenlijk een 'Routekaart naar een dierwaardiger en toekomstbestendige melkveehouderij' opgesteld. Hiermee wordt samengewerkt aan een dierwaardiger en toekomstbestendige melkveehouderij. In december 2024 hebben de partijen ingestemd met deze routekaart die gezamenlijke ambities en een plan

met concrete maatregelen en randvoorwaarden bevat, gebaseerd op de zienswijze ‘Dierwaardige Veehouderij’ van de Raad voor Dierenaangelegenheden.

In 2024 werden ook weer gesprekken gefaciliteerd tussen bij ZuivelNL aangesloten melkveehoudersorganisaties DDB, LTO, NMV en NAJK, en zuivelverwerkersorganisatie NZO onderling en met Den Haag. Informeel werd hierbij in 2024 ook samengewerkt met partner Netwerk Grondig en met Natuurweide, vereniging voor biologische melkveehouders, en met Agractie. De partijen zijn onder andere gefaciliteerd bij het aandragen van concrete ideeën bij het ministerie die korte en lange termijn oplossingen bieden voor de huidige mestcrisis.

In 2024 was ZuivelNL namens de melkveehouderij betrokken bij de samenwerking tussen provincies, sectoren en het regieorgaan van de overheid om emissie reducerende innovaties te ondersteunen. Deze rol omvat met name de financiering van innovatieve projecten.

In het afgelopen jaar droeg ZuivelNL bij aan verschillende publiekscampagnes/initiatieven uit de sector en hielp het verhaal van de zuivelsector te versterken. Ook zorgde ZuivelNL voor informatie-uitwisseling tussen de leden en werden ledenorganisaties praktisch ondersteund met communicatiemiddelen. Dit naast regelmatige nieuwsvoorziening via de eigen website en nieuwsbrieven.

In dit jaarverslag is in hoofdstuk 4 meer te lezen over de activiteiten van ZuivelNL.

FINANCIËN

De activiteiten van ZuivelNL worden gefinancierd uit een contributie die is gebaseerd op door zuivelondernemingen van melkveehouders ontvangen kilo's melk en door die zuivelondernemingen verwerkte kilo's melk. In 2024 bedroeg deze respectievelijk € 0,055 per 100 kg en € 0,025 per 100 kg.

De basis voor het financiële beleid van ZuivelNL is de goedgekeurde begroting. De werkelijke baten en lasten worden per kwartaal gerapporteerd aan het bestuur, waarbij ook een prognose wordt afgegeven voor de baten en lasten van het hele jaar. Op deze manier kan tijdig worden bijgestuurd. De interne kwartaalrapportage komt tot stand op basis van een gedetailleerde beoordeling van de status van alle activiteiten, projecten en toezeggingen. Het sluitstuk van de rapportagecyclus zijn de jaarrekening en het jaarverslag, voorzien van een accountantsverklaring. Voorstellen voor activiteiten die niet zijn begroot, worden additioneel goedgekeurd door het bestuur. ZuivelNL volgt strikte procedures om te waarborgen dat geen ongeautoriseerde toezeggingen worden gedaan.

Om zeker te stellen dat ZuivelNL ook aan haar toekomstige verplichtingen kan voldoen, is voor meerjarige onderzoeksverplichtingen een Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten gevormd. Hierin wordt het toekomstige deel van aangegane verplichtingen afgedekt.

Daarnaast wordt op basis van een risicoanalyse een minimumniveau aan algemene reserve gehanteerd van € 2,2m, waardoor er altijd voldoende vermogen is om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Periodiek wordt een meerjarenprojectie opgesteld waardoor ook voor de middellange- en lange termijn tijdig kan worden bijgestuurd. Het bestuur bereidde zich in 2024 zorgvuldig voor op enige afname in de komende jaren van de hoeveelheden melk die in ons land door melkveehouders wordt geleverd en door zuivelbedrijven wordt verwerkt. De contributie-inkomsten van ZuivelNL zijn namelijk daarop gebaseerd. Dit tijdig anticiperen is onderdeel van het verantwoord financieel beleid dat bestuur en directie voert.

Detailinformatie jaarrekening

ZuivelNL zet de contributie die door melkveehouders wordt opgebracht alleen in voor activiteiten die verband houden met de levering van melk en die in elk geval ten goede komen aan de melkveehouder. In de detailinformatie van de jaarrekening worden de onderwerpen toegelicht. Per lastenpost wordt aangegeven voor wie de activiteit wordt uitgevoerd en in hoeverre de post gerelateerd is aan de levering van melk.

3. Vereniging

LEDEN EN PARTNERS

De Vereniging ZuivelNL is op 7 januari 2014 opgericht door LTO Nederland en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) als vereniging van belangenbehartigende organisaties voor melkveehouderij en zuivelindustrie. In datzelfde jaar is ook de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) toegetreden als lid. In 2022 werd de Dutch Dairymen Board (DDB) lid en het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) partner. Daarmee heeft ZuivelNL een brede vertegenwoordiging van melkveehouders en zuivelverwerkers. In 2024 vonden 2 Algemene Vergaderingen plaats.

LEDEN

Het lidmaatschap van ZuivelNL staat open voor organisaties van melkveehouders en zuivelondernemingen die algemene belangenbehartiging van de zuivelsector als doel hebben en die voldoende representatief zijn voor de sector die zij vertegenwoordigen.

Melkveehouderij	Dutch Dairymen Board (DDB) LTO Nederland (LTO) Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)
Zuivelindustrie	Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO)

PARTNERS

ZuivelNL kent de mogelijkheid voor partnerschap. Dit staat open voor organisaties die in belangrijke mate actief zijn in of voor de Nederlandse zuivel en die een bijdrage kunnen en willen leveren aan de doelstellingen van ZuivelNL.

Melkveehouderij	Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) Netwerk GRONDig
Melkgeitenhouderij	Platform Melkgeitenhouderij
Boerderijzuivel	Bond van Boerderij-Zuivelbereiders (BBZ)
Rundveeverbetering	Coöperatie Koninklijke CRV
Kindervoeding	Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Kinder- en Dieetvoedingsmiddelen (VNFKD)
Zuivelhandel	Gemzu
Veehandel, -transport en export fokvee	Vee&Logistiek Nederland
Gras en maïszaden	Plantum

Leden

nederlandse zuivel organisatie

Partners

BESTUUR EN ORGANISATIE

BESTUUR

Bestuursleden van ZuivelNL worden benoemd door de Algemene Vergadering op voordracht van de ledenorganisaties (DDB, LTO, NMV, NZO). Bestuurders worden benoemd voor een periode van 2 jaar en zijn direct herbenoembaar voor dezelfde periode. In 2024 vonden 11 bestuursvergaderingen plaats.

De samenstelling van het bestuur is per juni 2025 als volgt:

Arjan Schimmel	Onafhankelijk voorzitter
Sieta van Keimpema	DDB
Jos Verstraten	LTO
Erwin Wunnekink	LTO
Harmen Endendijk	NMV vanaf juli 2024
Paul Gosselink	NMV tot juli 2024
Klaas Hokse	NZO tot december 2024
Geert Hartlief	NZO vanaf december 2024
Oscar Meuffels	NZO
Koert Verkerk	NZO

Bijlage 1 bevat het overzicht van hoofd- en nevenfuncties van bestuursleden van ZuivelNL.

ORGANISATIE

Het team van ZuivelNL bestaat per juni 2025 uit:

Hubert Andela	Directie
Sharon Arnoldus	Officemanager
Siahny Balladares	Financiën
Ton Bleijenberg	Data & Instrumenten
Oege Jacob Brouwer	Biodiversiteit & Klimaat
Kenneth van Halewijn	Export
Anneloes Hoppenbrouwers	Export
Caroline Huetink	Diergezondheid & Dierenwelzijn
Jurgen Jansen	Beleidsadviseur Secretaris NNC-IDF
Pien Jongenelen	Communicatie
Lisette van der Kallen	Bestuur Educatie jongeren
Louwrens van Keulen	Data & Instrumenten
Jessica Liotard	Officemanager
Adrie Lugtigheid	Export
Inge Nijhoving	Onderzoek & Innovatie
Nathalie Pieters-Arts	Export
Jurriën Scheepstra	Marktinformatie
Martin Valstar	Marktinformatie

FINANCIËN

REKENING VAN BATEN EN LASTEN € 1.000 exclusief btw

Bekijk de detailinformatie van de jaarrekening 2024 op zuivelnl.org

BATEN	Begroting 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Contributie o.b.v. ontvangen melk van melkveehouderij	7.236	7.279	7.418
Contributie o.b.v. verwerkte melk door zuivelverwerkers	3.286	3.308	3.372
Bijdrage partners	88	95	86
Bijdrage KoeMonitor	1.053	1.044	1.060
Overig	50	321	165
Bijzondere btw bate	-	154	3.775
Totaal baten	11.713	12.201	15.876

LASTEN	Begroting 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Bestuur en vereniging	137	136	132
Juridisch- en overig advies	102	211	105
Communicatie	118	61	60
Personeel en kantoor	2.422	1.645	2.103
Milieu & Klimaat	700	238	352
Diergezondheid & Dierenwelzijn	2.126	1.177	964
Biodiversiteit & Klimaat	630	405	509
Onderzoek & Innovatie	1.922	941	835
Data & Instrumenten	2.112	2.589	1.849
Voedselveiligheid & Kwaliteit	1.120	960	805
Export, Normalisatie	308	276	274
Educatie jongeren	508	356	362
Marktinformatie	82	82	87
NNC-IDF	64	53	62
Veiligheid op het boeren erf	121	90	-
Verdienvermogen	32	-	-
Overige	-	-	-10
Totaal lasten	12.504	9.220	8.489

SALDO BATEN EN LASTEN	Begroting 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Saldo	-791	2.981	7.387

TOELICHTING REKENING VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

In 2024 zijn de begrote Publiek-Private Samenwerking (PPS) contracten opnieuw beoordeeld. Hierbij is gekeken of deze als 'Subsidie' of 'Verleende opdracht' moeten worden aangemerkt. Alle PPS-contracten 2024 zijn nu als 'Verleende opdracht' geclassificeerd, terwijl deze in de begroting 2024 als 'Subsidie' stonden. Deze aanpassing heeft financiële gevolgen: de lasten worden niet meer genomen op het moment van toekenning (subsidies), maar verdeeld naar rato van uitvoering (verleende opdrachten).

Met ingang van 2024 worden de lasten van KoeMonitor en MediRund opgenomen onder de themagroep Data & Instrumenten. Daarnaast zijn de lasten voor 'Juridisch- en overig advies' en 'Communicatie' apart gepresenteerd. De vergelijkende cijfers zijn in lijn hiermee aangepast.

De wijzigingen in governance van ZuivelNL per 1 september 2024 zijn voor de presentatie in de jaarrekening doorgevoerd voor 2024 (begroting en realisatie).

Contributie

In vergelijking met 2023 daalde de contributiebijdragen van melkveehouders en zuivelverwerkers met € 0,2m als gevolg van een daling in het aantal kilogrammen melk.

Bijdrage KoeMonitor

ZuivelNL heeft met zuivelondernemingen een licentieovereenkomst gesloten waarmee in 2024 een bijdrage van € 76,50 per deelnemende veehouder in rekening werd gebracht.

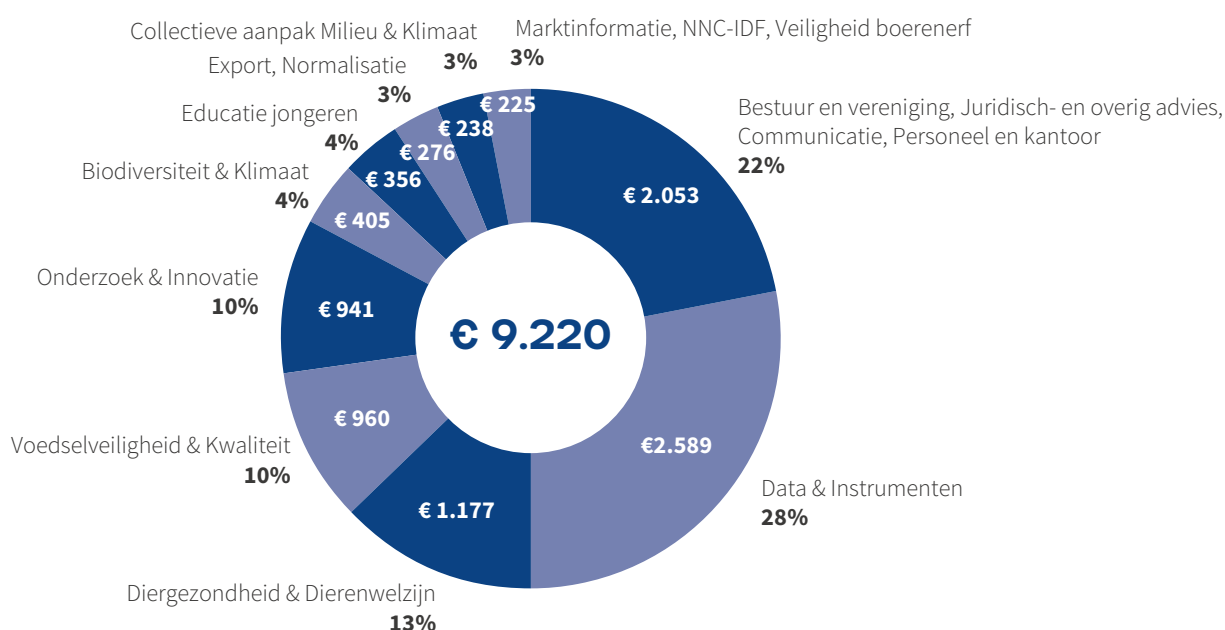
Saldo van baten en lasten

In 2024 is een batig saldo gerealiseerd van € 3,0m en dat is € 3,8m meer dan begroot. Dit verschil is te verklaren door:

- € 1,0m minder lasten in Onderzoek & Innovatie wat deels is veroorzaakt door de herbeoordeling van PPS-contracten zoals beschreven onder 'Algemeen'. Daarnaast is een deel van de begrote activiteiten niet doorgegaan.
- € 0,9m minder lasten in Diergezondheid & Dierenwelzijn doordat een deel van de begrote onderzoeksopdrachten later startte of niet is doorgegaan.
- € 1,4m lagere overige lasten, met name in Biodiversiteit & Klimaat, Voedselveiligheid, Personeel en Milieu & Klimaat.
- € 0,5m hogere overige baten, voornamelijk bestaande uit een rentevergoeding van € 0,2m over de in 2023 verrekende btw (periode 2020-2022) en € 0,3m aan hogere bankrente.

Als gevolg van de interne doorberekening van eigen uren en managementvergoedingen aan KringloopWijzer, KoeMonitor en MediRund zijn personeelslasten verlaagd en de lasten voor Data & Instrumenten verhoogd (totaal € 0,5m, niet begroot).

LASTEN ZUIVELNL 2024 € 1.000 exclusief btw

BALANS per 31 december - € 1.000 exclusief btw

ACTIVA	2024	2023
Immateriële vaste activa	198	49
Materiële vaste activa	20	29
Langlopende vorderingen	19	18
Vlottende activa	2.515	3.218
Liquide middelen	21.167	17.610
Totaal activa	23.919	20.924

PASSIVA	2024	2023
Eigen vermogen	17.494	14.513
Langlopende schulden	33	151
Vlottende passiva	6.392	6.260
Totaal passiva	23.919	20.924

Verwerking saldo baten en lasten in eigen vermogen

Eigen vermogen 1 januari	14.513	7.126
Saldo baten en lasten	2.981	7.387
Eigen vermogen 31 december	17.494	14.513

Het eigen vermogen 31 december is als volgt opgebouwd:

Algemene reserve	2.229	4.257
Bestemmingsfonds Dierziektebestrijding	1.597	1.597
Bestemmingsfonds Sociaal Plan	80	120
Bestemmingsreserve KoeMonitor	1.773	1.992
Bestemmingsreserve Btw-afwikkeling	-	1.235
Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten	8.315	1.312
Bestemmingsreserve MediRund	3.500	4.000

TOELICHTING BALANS

Verwerking van het batig saldo in de reserves

Van het batig saldo wordt het deel wat gerelateerd is aan KoeMonitor (€ 367k) aan de Bestemmingsreserve KoeMonitor toegevoegd.

Eigen vermogen en algemene reserve

Het eigen vermogen bedraagt € 17,5m per 31 december 2024 (31 december 2023: € 14,5m). De algemene reserve bedraagt € 2,2m, in lijn met het vastgestelde minimumniveau.

Bestemmingsreserve KoeMonitor en Bestemmingsreserve MediRund

De Bestemmingsreserve KoeMonitor en de Bestemmingsreserve MediRund dienen ter dekking van de verwachte

hogere lasten in de komende jaren als gevolg van de investering in vervanging en verbetering van de huidige systemen.

In de begroting 2025 is rekening gehouden met een vrijval vanuit de Bestemmingsreserve MediRund (€ 500k) en KoeMonitor (€ 535k) ten gunste van de algemene reserve. Deze 2 mutaties zijn nu al verwerkt in de Jaarrekening 2024. De mutaties vinden plaats om in 2025 meerjarige onderzoeksprojecten (PPS-en) aan te kunnen gaan met financiële dekking vanuit de algemene reserve.

Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten

Bij vertraging in de uitvoering van onderzoeksopdrachten wordt het niet-gerealiseerde deel van de opdracht op balansdatum toegevoegd aan deze bestemmingsreserve en vervolgens onttrokken bij realisatie in daaropvolgende jaar/jaren.

In de begroting 2025 is rekening gehouden met de toevoeging van € 3,0m aan de Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten ten laste van de algemene reserve. Ook deze mutatie is nu al verwerkt in de jaarrekening 2024.

Verder is € 1,5m toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten voor toekomstige onderzoeksopdrachten. Deze toevoeging is mogelijk door een beter dan verwacht saldo van baten en lasten 2024.

Conform bestuursbesluit is het saldo van de Bestemmingsreserve Btw-afwikkeling toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten. De Bestemmingsreserve Btw-afwikkeling wordt daarmee opgeheven.

Het saldo van de Bestemmingsreserve Onderzoeksopdrachten bedraagt € 8,3m per 31 december 2024. Dit bedrag bestaat uit € 3,8m voor al aangegane onderzoeksopdrachten, € 3,0m voor in 2025 begrote Onderzoeksopdrachten en € 1,5m voor nog te bepalen toekomstige onderzoeksopdrachten.

Bestemmingsfonds Dierziektebestrijding

In 2024 is ZuivelNL, samen met vertegenwoordigers van andere diersectoren, met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) een nieuw Convenant Diergezondheidsfonds aangegaan voor de periode 2025-2029. ZuivelNL staat als convenantspartner, net zoals in de periode 2020-2024, garant voor € 1,6m bij de bestrijding van besmettelijke dierziekten.

Bestemmingsfonds Sociaal Plan

Dit fonds betreft de financiering van de arbeidsvoorwaardelijke verplichtingen die ZuivelNL van het Productschap Zuivel heeft overgenomen.

Liquide middelen

De liquide middelen bedragen € 21,2m per 31 december 2024, een toename van € 3,6m ten opzichte van 31 december 2023.

Van LVVN is € 0,7m aan subsidie vooruit ontvangen voor het project 'Versterken Biodiversiteit', € 0,3m subsidie voor het project 'Continue WelzijnsMonitor' en € 0,1m voor het project 'Boervriendelijke KringloopWijzer'.

Van de € 21,2m aan liquide middelen per 31 december 2024 staat € 13,1m op een spaarrekening dan wel deposito, met een maximale looptijd van 3 maanden.

MEERJARENOVERZICHT

BATEN	2024	2023	2022	2021	2020
Contributie o.b.v. ontvangen melk van melkveehouderij	7.279	7.418	6.697	6.650	6.815
Contributie o.b.v. verwerkte melk door zuivelverwerkers	3.308	3.372	2.678	2.660	2.726
Bijdrage KoeMonitor	1.044	1.060	1.022	1.028	1.055
Bijdrage partners	95	86	68	60	60
Overig	321	165	151	514	370
Bijzondere btw bate	154	3.775	-	-	-
Totaal baten	12.201	15.876	10.616	10.912	11.026
LASTEN	2024	2023	2022	2021	2020
Bestuur en vereniging, Juridisch- en overig advies	347	237	220	218	154
Personeel en kantoor, Communicatie	1.706	2.163	1.865	1.757	1.578
Milieu & Klimaat	238	352	144	-	-
Diergezondheid & Dierenwelzijn	1.177	964	715	591	764
Biodiversiteit & Klimaat	405	509	510	560	1.488
Onderzoek & Innovatie	941	835	1.849	638	1.666
Data & Instrumenten	2.589	1.849	1.981	1.911	2.892
Voedselveiligheid & Kwaliteit	960	805	973	830	687
Export, Normalisatie	276	274	290	284	280
Marktinformatie, Educatie jongeren, NNC-IDF, Veilig werken	581	512	611	356	346
Overig		-11		-295	767
Totaal lasten	9.220	8.489	9.158	6.850	10.622
SALDO BATEN EN LASTEN	2024	2023	2022	2021	2020
Saldo	2.981	7.387	1.458	4.062	404
EIGEN VERMOGEN	2024	2023	2022	2021	2020
Eigen vermogen	17.494	14.513	7.126	5.668	1.606

TOELICHTING MEERJARENOVERZICHT

- Vanaf 2023 zijn de lasten exclusief btw.
- Bijzondere btw bate betreft de verrekening van voorheffing btw over de jaren 2020-2022. In 2024 is nog rente over deze verrekening ontvangen.
- De lage lasten in 2021 zijn, naast het effect van de vrijval van verplichtingen oudere jaren, met name de uitkomst van sterke bezuinigingen als reactie op de negatieve algemene reserve zoals vastgesteld in de jaarrekening 2019.

4. Werkzaamheden

4.1 PROGRAMMA DUURZAME ZUIVELKETEN

Melkveehouders en zuivelondernemingen werken dagelijks aan het toekomstbestendig houden van hun bedrijf en de gezamenlijke keten. Ook spelen zij voortdurend in op wensen en eisen van de samenleving. Met de samenwerking van deze partijen in ZuivelNL werkt de sector aan een duurzame zuivelketen waarin hoogwaardige voeding wordt geproduceerd.

De herijking van het ZuivelNL-programma Duurzame Zuivelketen, die in de loop van 2024 werd afgerond, leverde de thema's diergezondheid & dierenwelzijn, biodiversiteit en klimaat op. Het thema biodiversiteit is opgebouwd uit de subthema's stikstof (ammoniak), waterkwaliteit, bodem, grondgebruik en natuur en landschap. Weidegang is van toepassing bij alle thema's.

Tegelijkertijd zijn bij de herijking enkele thema's herzien: verdienvermogen en veiligheid maken nu op een andere manier deel uit van de aanpak. Zo is het thema veiligheid op het boeren erf nu direct onder het bestuur georganiseerd en is verdienvermogen geïntegreerd als vast onderdeel binnen elk thema van ZuivelNL.

Binnen het ZuivelNL-programma Duurzame Zuivelketen werkt de zuivelsector aan:

- Een integrale aanpak op de thema's diergezondheid & dierenwelzijn, biodiversiteit en klimaat.
- Een technisch, wetenschappelijk onderbouwd programma om bedrijven in de sector te ondersteunen bij het werken aan opgaven vanuit maatschappelijke en wettelijke doelen.
- Een programma met uniforme tools, methodieken, rekenregels (framework) en monitoring.

RAPPORTAGES

Wageningen Economic Research stelt jaarlijks per thema rapportages op om de voortgang rond de sectorale inzet te monitoren. In 2024 werden de volgende deelrapportages gepubliceerd: Grondgebonden melkveehouderij 2021 en 2022, Behoud biodiversiteit 2021, Klimaatverantwoorde zuivelsector 2022, Veiligheid op het erf 2022, Verdienmodellen 2023, Behoud weidegang 2023 en Continu verbeteren diergezondheid en dierenwelzijn 2023.

Met de samenwerking van melkveehouders en zuivelondernemingen in ZuivelNL werkt de sector aan een duurzame zuivelketen waarin hoogwaardige voeding wordt geproduceerd

4.2 DIERGEZONDHEID & DIERENWELZIJN

Gezonde kalveren en koeien, die een goed en dierwaardig leven leiden, vormen de basis van verantwoorde melkproductie. Via ZuivelNL wordt gewerkt aan de doelen:

- Continu verbeteren diergezondheid en dierenwelzijn (via programma Duurzame Zuivelketen).
- Monitoring van rundergezondheid.
- Effectieve bestrijding van dierziekten.
- Aanpak van bedrijfsgebonden dierziekten.
- Verantwoord gebruik van medicijnen.

Daarnaast wordt praktijkonderzoek uitgevoerd.

Met behulp van KoeMonitor wordt inzicht verkregen in diergezondheid, voedselveiligheid en dierenwelzijn. Hiermee kunnen melkveehouders en zuivelondernemingen aantonen dat zij voldoen aan de EU-wetgeving.

CONTINU VERBETEREN DIERGEZONDHEID EN DIERENWELZIJN

Binnen het ZuivelNL-programma Duurzame Zuivelketen werkt de zuivelsector aan een integrale aanpak op het thema diergezondheid & dierenwelzijn. De sector streeft naar gezonde koeien die een goed en lang leven hebben.

Indicatoren hiervoor zijn levensduur, antibioticagebruik, de WelzijnsMonitor en KalfOK. De doelen voor 2030 zijn:

- Verantwoord diergeneesmiddelengebruik (in lijn met waarden Autoriteit Diergeneesmiddelen).
- In 2030 heeft 90% van de melkveebedrijven minimaal een levensduur (koeien bij afvoer van het bedrijf) van de gemiddelde levensduur in 2018 (5 jr. 6 mnd. 20 dgn.) (doel 2025: 70%). In 2023 had 81% van de bedrijven een levensduur boven het sectorgemiddelde van 2018.
- Op alle melkveebedrijven wordt dierenwelzijn continu gemonitord door de melkveehouder, met de zuivelonderneming wordt dit aantoonbaar gemaakt door de WelzijnsMonitor.
- In 2030 heeft 90% van de melkveebedrijven een KalfOK-score hoger dan 75 (doel 2025: 80%). In 2023 had 79,2% van de melkveebedrijven een KalfOK-score hoger dan 75.

In 2024 heeft ZuivelNL, via het programma Duurzame Zuivelketen, deelgenomen aan de besprekingen rond het Convenant 'Stappen naar een dierwaardige veehouderij'. Dit zeer intensieve traject, gestart in het najaar van 2022, loopt door in 2025.

In samenwerking met de Dierenbescherming is in 2024 een gezamenlijke routekaart naar een dierwaardiger en toekomstbestendige melkveehouderij ontwikkeld. In december 2024 hebben alle bij ZuivelNL aangesloten partijen -melkveehoudersorganisaties DDB, LTO, NMV, NAJK, en zuivelverwerkersorganisatie NZO- met deze routekaart

ingestemd. De routekaart bevat gezamenlijke ambities en een plan met concrete maatregelen en randvoorwaarden, gebaseerd op de zienswijze 'Dierwaardige Veehouderij' van de Raad voor Dierenaangelegenheden.

In april 2024 is naar aanleiding van overleggen met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) over dierwaardigheid vanuit ZuivelNL het initiatief genomen voor een werkbezoek op ambtelijk niveau. Tijdens dit werkbezoek konden ambtenaren kennismaken met de praktijk van het moderne melkveebedrijf en de wijze waarop de sector omgaat met diergezondheid en dierenwelzijn. Er zijn 2 melkveebedrijven bezocht.

MONITORING RUNDERGEZONDHEID

De monitoring van diergezondheid in de rundveehouderij verloopt via elkaar aanvullende instrumenten die een beeld geven van de gezondheidsstatus van de Nederlandse rundveestapel. Deze monitoring combineert zowel reactieve elementen, waarbij veehouders en dierenartsen het initiatief nemen, als proactieve componenten onder regie van Royal GD, uitvoerder van de monitoring.

Door integrale interpretatie van de informatie uit de instrumenten kunnen specifieke diergezondheidsproblemen snel worden gesignaleerd en kunnen meer algemene trends en ontwikkelingen in rundergezondheid worden gevolgd. Het monitoringsprogramma wordt gezamenlijk gefinancierd door de overheid en het bedrijfsleven, waaronder ZuivelNL. De themagroep Gezondheid en Welzijn Runderen bespreekt periodiek de monitoringsresultaten. Met dit omvangrijke monitoringsprogramma houdt de zuivelsector de vinger aan de pols en is zij in staat het wereldwijde vertrouwen in de Nederlandse zuivelproducten te waarborgen.

FINANCIERING BESTRIJDING BESMETTELIJKE DIERZIEKTEN

Begin april 2024 bereikten ZuivelNL, vertegenwoordigers van andere diersectoren en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) overeenstemming over het Convenant financiering bestrijding besmettelijke dierziekten 2025-2029. Het Diergezondheidsfonds (DGF) biedt ondernemers in de betrokken sectoren meerjarige duidelijkheid over de verdeling van kosten voor preventie, monitoring en eventuele bestrijding van besmettelijke dierziekten, zoönosen en ziekteverwekkers in Nederland.

Hoewel de uitgangspunten van het aflopende convenant 2020-2024 grotendeels zijn behouden, zijn enkele substantiële wijzigingen doorgevoerd. De plafondbedragen -de maximale bijdragen per sector aan zowel de reguliere jaarlijkse kosten als eventuele bestrijdingskosten over de 5-jaarlijkse periode- zijn aanzienlijk verhoogd. Voor rundvee bedraagt het nieuwe plafond nu € 90 miljoen. De sector kan binnen dit plafond voor een bedrag van maximaal € 45 miljoen worden aangeslagen voor kosten aan verdenking en bestrijding bij een ernstige dierziekte uitbraak (zoals mond-en-klauwzeer). Bij overschrijding van deze plafondbedragen neemt de overheid de extra kosten voor haar rekening.

Het nieuwe convenant brengt verandering in de kosten-verdeling voor Brucellose-monitoring. Waar deze voorheen volledig door de sector werd gefinancierd, is nu besloten tot een geleidelijke aanpassing naar een gelijke kostenverdeling tussen sector en overheid. Dit resulteert in een aanzienlijke kostenbesparing voor de sector.

Een belangrijke wijziging voor alle veehouderijsectoren betreft de bijdrage aan de High Containment Unit. Deze belangrijke onderzoeksfaciliteit, onder beheer van Wageningen Bioveterinary Research, maakt onderzoek naar besmettelijke dierziekten mogelijk onder maximale veiligheidsomstandigheden. Volgens het nieuwe convenant zullen de sectoren geleidelijk een grotere financiële bijdrage leveren aan deze

faciliteit. Deze bijdrage loopt op tot 50% van de resterende kosten (na aftrek van de exploitatieopbrengst) in 2029, met een maximum van € 4,6 miljoen, waarvan de rundvee-sectoren een derde voor hun rekening nemen.

KOEMONITOR

KoeMonitor is een systematiek waarmee melkveehouders en producenten van zuivelproducten aantoonbaar kunnen maken dat zij de eisen op het gebied van diergezondheid, dierenwelzijn en voedselveiligheid van melk naleven en dat uitsluitend melk van gezonde koeien wordt verwerkt tot levensmiddelen.

Producenten van voedingsmiddelen moeten aan wettelijke eisen voldoen die zijn vastgelegd in nationale en Europese regelingen. Voor melkveehouders en zuivelondernemingen geldt de EU-hygiëneverordening 853/2004. Het Controle Orgaan Kwaliteits Zaken houdt hier toezicht op. ZuivelNL stelt KoeMonitor beschikbaar voor zuivelondernemingen en melkveehouders in Nederland.

KoeMonitor bestaat uit de onderdelen:

- KoeData
- KoeAlert
- KoeKompas

KoeData

KoeData geeft elk kwartaal op basis van objectieve data inzicht in de diergezondheid op het melkveebedrijf en daarmee in het risico dat attentiekoeien aanwezig kunnen zijn als bedoeld in de EU-hygiëneverordening 853/2004.

In 2022/2023 is KoeData getoetst op meer dan 200 melkveebedrijven, onderdeel van de driejaarlijkse cyclus om de effectiviteit van dit monitoringsinstrument te waarborgen. Tijdens dit onderzoek hebben onafhankelijke, speciaal getrainde dierenartsen de diergezondheid op deze bedrijven gemeten en de resultaten vergeleken met de KoeData-status.

In 2024 wezen de resultaten van het onderzoek uit dat KoeData, na aanpassing van de grenswaarde voor het tankmelkcelgetal, een accurate weergave geeft van de werkelijke diergezondheidssituatie op melkveebedrijven. Op verzoek van melkveehouders wordt het bedrijfsoverzicht aangepast om het gebruiksgemak verder te verbeteren.

KoeAlert

KoeAlert betreft een procesbeoordeling door een gekwalificeerde dierenarts die controleert of de melkveehouder alle aanwezige attentiekoeien herkent en de melk van deze attentiekoeien aantoonbaar uithoudt. De dierenarts doet een waarneming maar vormt geen oordeel en neemt geen besluiten. Als tijdens de beoordeling blijkt dat een melkveebedrijf tekortkomingen heeft, vindt opvolging plaats volgens het reglement van de zuivelonderneming.

KoeKompas

KoeKompas is een managementsysteem dat de diergezondheid, het dierenwelzijn en de mogelijke risico's op het melkveebedrijf in kaart brengt. Het kan daarmee invulling geven aan het wettelijk vereiste bedrijfsgezondheidsplan. KoeKompas laat zien wat goed gaat, waar mogelijke risico's liggen en wat nog beter kan in de technische bedrijfsvoering.

De scores binnen KoeKompas geven een risico-inventarisatie en dienen, samen met de overige gegevens van het bedrijf, als ondersteuning voor het geven van adviezen. KoeKompas wordt door een daartoe opgeleide dierenarts samen met de veehouder uitgevoerd en geëvalueerd. Vanuit KoeMonitor zijn geen consequenties verbonden aan de score op de categorieën in KoeKompas.

LANDELIJKE AANPAK IBR EN BVD

De landelijke aanpak voor IBR en BVD via een privaat programma loopt sinds 2018 en komt voort uit de wens van de Nederlandse rundveehouderij om de dierziekten Infectieuze Bovine Rhinotracheitis (IBR) en Bovine Virus Diarree (BVD) uit te roeien.

De Nederlandse rundveesector staat op het standpunt dat IBR en BVD niet passen in het streven naar gezonde runderen die veilig voedsel produceren. Als eerste stap in deze landelijke aanpak zijn melkveehouders sinds juli 2018 via voorwaarden

van hun zuivelonderneming verplicht om deel te nemen aan de bestrijding van beide ziekten. ZuivelNL is regelingenhouder en beheert de protocollen op grond waarvan bedrijven statussen krijgen toegekend.

De effecten van de bestrijdingsprogramma's zijn duidelijk zichtbaar. Voor zowel IBR als BVD is vooruitgang geboekt. Het aantal IBR- en BVD-vrije en onverdachte bedrijven is toegenomen en het aantal nieuwe infecties op bedrijven is gedaald. Bij de start in 2018 was 65% van de deelnemende melkveebedrijven IBR-vrij en onverdacht en op 1 december 2024 is dit percentage gestegen naar ruim 82%. Doordat sommige vaccinerende bedrijven besluiten over te stappen van de 'route vaccinatie' naar een van de andere routes, stijgt dit percentage nog langzaam. Waar eind 2018 van de melkleverende bedrijven bijna 20% in de route vaccinatie zat, was dat per 1 december 2024 gedaald tot ruim 12%.

De Nederlandse rundveesector staat op het standpunt dat IBR en BVD niet passen in het streven naar gezonde runderen die veilig voedsel produceren

Voor BVD begon het percentage vrije en onverdachte bedrijven in 2024 boven de 90% en steeg in de loop van het jaar licht met een half procentpunt naar 90,8%. Het percentage bedrijven waar op basis van de bewaking een verdenking bestaat voor een nieuwe BVD-infectie bleef min of meer stabiel. Ook over alle BVD-routes heen worden steeds minder BVD-dragers gevonden.

Melkveehouders die het niet eens zijn met de uitvoering van een protocol kunnen in bezwaar gaan bij de Bezwaarcommissie IBR/BVD. Van de 16 bezwaarzaken in 2024 zijn 8 afgewezen, is in 7 gevallen een alternatief geboden en is in 1 geval een uitzondering verleend. De meeste bezwaren (bijna 70%) betroffen opgelegde maatregelen in de BVD-bestrijding. In 2024 is 1 beroepszaak gevoerd, die ongegrond werd verklaard.

Werken aan wettelijk kader voor IBR en BVD

Het ministerie van LNV heeft aangegeven bereid te zijn de bestrijding van in eerste instantie IBR en later ook BVD onder

haar verantwoordelijkheid te nemen. In 2024 is besloten tot uitstel van invoering van de wettelijke IBR-regelgeving en, in het verlengde daarvan, die voor BVD. De IBR-bestrijding onder verantwoordelijkheid van de overheid gaat naar verwachting in 2026 van start. De inspanningen zijn gericht op een soepele overgang van het huidige private bestrijdingsprogramma naar de wettelijke regelgeving. Deze regelgeving wordt vastgelegd in een Algemene Maatregel van Bestuur die daarmee de basis vormt voor het aanvragen van een EU-vrijstatus voor IBR. Het streven van de overheid is om per 1 januari 2027 BVD via eenzelfde route te laten volgen.

STUURGROEP VERANTWOORD MEDICIJNGEBRUIK

De stuurgroep Verantwoord Medicijngebruik bestaat uit vertegenwoordigers van de melkveehouderij, dierenartsen en zuivelsector aangevuld met adviseurs. Het is aan de stuurgroep om op basis van gesignaleerde ongewenste trends en/of ontwikkelingen in medicijngebruik voorstellen te ontwikkelen voor beleid en uitvoering.

Ook is de stuurgroep een platform waar kennis en informatie wordt uitgewisseld vanuit externe gremia en projecten/ onderzoeken. De stuurgroep adviseert daarnaast de themagroep Gezondheid & Welzijn Runderen over relevante project- en onderzoeksvoorstellen.

MEDIRUND

ZuivelNL is eigenaar van MediRund, een door de overheid aangewezen databank voor de centrale registratie van antibiotica in de rundersector. In de databank MediRund staan alle voorschriften van receptplichtige diergeneesmiddelen. De melkveehouder ontvangt 4 keer per jaar een rapportage met een overzicht van het antibioticagebruik op zijn bedrijf. Deze wordt uitgedrukt in Dier Dag Dosering (DDD). De DDD is het gemiddeld aantal dagen dat een dier op het melkveebedrijf de afgelopen 12 maanden behandeld werd met antibiotica.

De centrale registratie van antibiotica is onderdeel van de aanpak van antibioticaresistentie in de dierhouderij en is een van de maatregelen om te komen tot een verantwoord en transparant antibioticagebruik. De verplichting tot registratie is vastgelegd in:

- Nationale regelgeving
- Besluit diergeneeskundigen
- Besluit houders van dieren

MediRund is ontwikkeld om uitvoering te geven aan een transparant en verantwoord antibioticagebruik. De Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa) maakt voor haar rapportages gebruik van de MediRund-databank.

KALFOK

Een goede start is van groot belang voor de gezondheid en productiviteit in het verdere leven van een koe. Iedereen heeft belang bij gezonde, vitale kalveren en bij een goede opfok. Goede zorg voor jonge dieren is een verantwoordelijkheid van elke melkveehouder. Om alle melkveehouders een goed en integraal inzicht te geven in hun jongveemanagement is de Kalf Opfok Kwaliteit score (KalfOK-score) ontwikkeld. Dit uniforme scoresysteem op basis van al beschikbare data, geeft melkveehouders elk kwartaal inzicht in de kwaliteit van hun kalverzorg.

Het systeem is ontwikkeld in samenwerking met melkveehouders, dierenartsen en diergezondheidsexperts en is wetenschappelijk geborgd. 95% van alle melkveehouders maakt er gebruik van.

In 2022/2023 is op meer dan 200 melkveebedrijven KalfOK getoetst. Tijdens deze evaluatie hebben onafhankelijke, speciaal getrainde dierenartsen de kalvergezondheid gemeten en de resultaten vergeleken met de KalfOK-scores van de betreffende bedrijven. In 2024 toonde de resultaten aan dat KalfOK effectief de kwaliteit van kalveropfok op melkveebedrijven inzichtelijk maakt. Op verzoek van melkveehouders wordt het bedrijfsoverzicht van KalfOK aangepast voor verbeterd gebruiksgemak.

VERTROUWENSLOKET WELZIJN LANDBOUWHUISDIEREN

ZuivelNL is een van de financiers van het Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren. Het Vertrouwensloket is een onafhankelijk en landelijk meld- en adviespunt voor preventie, signalering en het bieden van hulp in situaties van verminderde zorg van landbouwhuisdieren.

Het Vertrouwensloket is in 2000 opgericht op initiatief van de veehouderijsectoren. Ruim 25 organisaties hebben zich geconformeerd aan het afsprakenkader met als doel het signaleren en voorkomen van verminderde zorg of verwaarlozing van landbouwhuisdieren. Mede dankzij de buitendienst-medewerkers (erfbetreders) van de organisaties kan het Vertrouwensloket haar werk goed doen. De medewerkers komen geregeld op agrarische bedrijven en signaleren in een vroeg stadium afwijkende situaties. Ze zijn van groot belang voor de preventie en aanpak van dierverwaarlozing. Na een melding kan het Vertrouwensloket veehouders passende hulp bieden. Bijvoorbeeld advies over de verzorging van de dieren, financieel advies of het inschakelen van andere hulp.

In 2024 ontving het Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren 92 meldingen over verminderde dierzorg van erfbetreders, burgers en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Dit is vrijwel gelijk aan het aantal meldingen in 2023, toen 94 keer werd gemeld. 58% van de meldingen ging over rundvee. Opvallend is dat erfbetreders steeds minder vaak anoniem een melding deden. In 2024 heeft 37% van de erfbetreders en 68% van de burgers anoniem gemeld. Van de binnengekomen meldingen is 29% eerder gemeld ten opzichte van 17% in 2023. Het Vertrouwensloket werd 66 keer benaderd voor overleg en advies in 2024.

Financiële beperkingen of gebrek aan toekomstperspectief bij veehouders kunnen risico's opleveren voor dierenwelzijn. Het niet kunnen voldoen aan noodzakelijke investeringen en/of veranderingen op het bedrijf komt vaak voort uit onmacht, niet uit onwil.

GREEP UIT DE ONDERZOEKEN

Het 'Routeplan Goede zorg voor het kalf' en de 'Routekaart naar een dierwaardiger en duurzame melkveehouderij' vormen de basis voor diverse onderzoeksvragen. ZuivelNL is medefinancier van meerdere meerjarige onderzoeksprojecten rond diergezondheid en dierenwelzijn die in 2024 zijn voortgezet of gestart.

Het project 'Koe bij het kalf op melkveebedrijven: gevolgen voor koe, kalf, veehouder en milieu' (2022-2026) onderzoekt experimenteel en op praktijkbedrijven de effecten van systemen waarbij kalveren langer bij koeien blijven. Focus ligt op productie, diergezondheid, economie en milieu. De gegevens zullen veehouders helpen bij besluitvorming over deze koe-kalf-systemen.

In het onderzoek 'Impact van de koe op de gezondheid en het welzijn van haar kalf' (2023-2025) onderzoeken melkveeouders, dierenartsen, voerleveranciers en kennisinstellingen samen de invloed van de koe tijdens dracht en afkalven op de gezondheid en welzijn van het kalf. Doel is praktische handvatten voor veehouders ontwikkelen om de zorg voor het jonge dier nog verder te verbeteren.

In 2024 startte 'Spelgedrag bij kalveren', een project dat zich richt op de effecten van ruimtebeschikbaarheid op spelgedrag bij kalveren op Nederlandse melkveebedrijven en leidt tot aanbevelingen voor huisvesting die gezonde kalverontwikkeling bevordert.

4.3 BIODIVERSITEIT & KLIMAAT

De Nederlandse melkveehouderij vormt een belangrijk onderdeel van het Nederlandse cultuurlandschap en is gevestigd in een vruchtbare delta. De zuivelketen vormt een sterke sector die hoogwaardig voedsel produceert. Dit biedt een solide basis om verder te werken aan een toekomstbestendige sector die rekening houdt met de grenzen van onze planeet, maar ook zorgdraagt voor het verdienvermogen van de individuele melkveehouders.

Door de sector zijn diverse instrumenten ontwikkeld om het behalen van maatschappelijke en wettelijke duurzaamheidsdoelen te ondersteunen en inspanningen van de sector inzichtelijk te maken. KringloopWijzer is daarvan een voorbeeld.

TOELICHTING OP DE THEMA'S

Biodiversiteit

Biodiversiteit is diversiteit aan flora en fauna, schone lucht, schoon water en een vruchtbare bodem. In het programma Duurzame Zuivelketen wordt het begrip biodiversiteit breder gezien dan de zichtbaarheid van specifieke soorten dieren en planten. Het gaat om boeren in balans met de omgeving. Daarbij wordt zowel gekeken naar de positieve impact (zoals blijvend grasland, landschapsbeheer en kruidenrijk grasland) als naar de negatieve impact (zoals milieu-impact via nitraat, ammoniak en broeikasgasuitstoot).

Een belangrijk uitgangspunt is de integrale aanpak, de balans tussen de indicatoren. Dit voorkomt afwenteling van biodiversiteitswinst op de ene plek naar biodiversiteitsverlies op de andere plek. De benadering geeft op praktijkniveau invulling aan de richtsnoeren van de Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) en de Natural Capital Coalition.

Onderdelen van de aanpak:

- Duurzaam veevoer. Sinds 2015 is 100% RTRS-gecertificeerde soja in krachtvoer verplicht voor Nederlands melkvee. Dit is tot stand gekomen in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds, Solidaridad en Natuur & Milieu. In aanvulling hierop werkt ZuivelNL aan certificering van palmproducten.
- Biodiversiteitsmonitor. Samen met het Wereld Natuur Fonds en de Rabobank is de Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij ontwikkeld. Deze meet door middel van 7 prestatie-indicatoren (KPI's) de invloed van een individueel melkveebedrijf op de biodiversiteit op het boerenbedrijf en daarbuiten.

In 2024 is verder gewerkt aan de Biodiversiteitsmonitor als verdienmodel voor biodiversiteit, door samen te werken in het Deltaplan Biodiversiteit en in de Stichting Biodiversiteits-

monitor. De Stichting Biodiversiteitsmonitor heeft besloten de activiteiten te beëindigen. Afgesproken is dat ZuivelNL enkele taken zal overnemen om de onderliggende KPI's in stand te houden. Zo kunnen landelijk dezelfde indicatoren gebruikt blijven worden en worden nieuwe beloners gefaciliteerd met onder andere een betrouwbaar borgings-systeem. Diverse partijen, waaronder provincies, werken inmiddels met beloningssystemen gebaseerd op indicatoren uit de Biodiversiteitsmonitor.

Project Agrarisch Natuurlijk

ZuivelNL is in 2023 samen met BoerenNatuur een project gestart om melkveehouders te stimuleren de KPI's 'Kruidenrijk Grasland' en 'Natuur en Landschap' te benutten. Voor deze samenwerking kende het Ministerie van LNV en RVO allebei een subsidie toe, waarmee in 2024 het project Agrarisch Natuurlijk van start ging. Doel van het project is om stapeling van beloningen door verschillende partijen mogelijk te maken voor doelen uit de Biodiversiteitsmonitor. De ambitie is om melkveehouders financieel te belonen voor hun inzet op het gebied van biodiversiteit.

In 2024 konden de eerste melkveehouders zich aanmelden voor project Agrarisch Natuurlijk. Ruim 500 melkveehouders gaan in 2025 als deelnemer aan de slag met natuur- en landschapsbeheer volgens de ontwikkelde methode. Hun inspanningen worden meetbaar, geborgd en inzichtelijk gemaakt in de KPI's 'Kruidenrijk Grasland' en 'Natuur en Landschap'.

Het project verkende ook welke partijen mogelijk voor een beloning op deze KPI's kunnen zorgen en wat zij daarvoor nodig hebben. Het tweejarige project zet in 2025 de werving van deelnemers, het verder ontwikkelen van de systematiek en het verkennen van potentiële beloners voort.

Klimaat

De sector werkt aan broeikasgasreductie. ZuivelNL onderzoekt hierbij de impact van wettelijke klimaatopgaven en de afspraken die hierover zijn gemaakt via 'klimaatverantwoordde zuivelsector in Nederland'. In de Publiek-Private Samenwerking 'Melkwegen 2050' worden verkenningen gedaan naar de invulling van het begrip klimaatneutraal.

Behoud van weidegang

De Nederlandse zuivelketen zet zich in voor het behoud van koeien in het Nederlandse landschap door weidegang te stimuleren. De leden van ZuivelNL ondersteunen het sectordoel, onder andere via het Convenant Weidegang. Kennis wordt ontwikkeld via onderzoek, verspreid via

onderwijs en door het begeleiden van melkveehouders in hun overstap naar weidegang. De mede door ZuivelNL gefinancierde Stichting Weidegang heeft hierin een belangrijke rol.

In 2024 daalde het aandeel melkveebedrijven met weidegang naar 80,1%, mede door het natte voorjaar en de uitbraak van blauwtong. Binnen ZuivelNL is het gesprek gestart over de ontwikkelingen rond weidegang.

BIJDRAGE AAN ONDERWIJS

ZuivelNL draagt bij aan ontwikkeling en verankering van de duurzaamheidsdoelen in het onderwijs. Zo levert ZuivelNL aan het middelbaar en hoger agrarisch onderwijs een bijdrage voor 2 onderwijsprogramma's over grasland, weidegang en het beperken van emissies.

KRINGLOOPWIJZER

De KringloopWijzer (KLW) geeft de melkveehouder inzicht in de milieu- en klimaatprestaties op het bedrijf, waardoor de melkveehouder nog beter kan sturen op de benutting van mineralen. De rekenregels van deze tool zijn wetenschappelijk onderbouwd en de (door)ontwikkeling ervan wordt gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVN) en ZuivelNL. Het beheer van de Centrale Database met invoergegevens en de berekende uitkomsten van de KLW ligt bij ZuivelNL. Het beheer van de rekenkern met rekenregels ligt bij Wageningen University & Research (WUR).

Tijdens de jaarlijkse Convenantsdag Weidegang, een initiatief van ZuivelNL, spraken de aanwezigen in 2025 over de verschillende uitdagingen, waaronder de invloed van huidige wet- en regelgeving, ontwikkelingen in de markt en de toenemende automatisering op melkveebedrijven. Aanwezige convenantpartners benadrukten dat de uitdagingen niet genegeerd kunnen worden en dat binnen deze ontwikkelingen ook kansen zijn.

Gegevens automatisch inlezen

Het invullen van de KLW gaat via de webapplicatie. Met een machtiging van de melkveehouder kunnen gegevens die beschikbaar zijn bij RVO (dier-, mest- en perceelgegevens), de voerbedrijven en zuivelondernemingen of beschikbaar komen via kuil- en grondanalyses, automatisch worden ingelezen. Ruim 90% van de melkveehouders heeft alle machtigingen benut bij het invullen van de KringloopWijzer 2022. Op 15 mei 2024 hadden 12.949 melkveehouders de KringloopWijzer 2023 ingediend.

Melkveehouder machtigt delen data

Alle invoergegevens en berekende uitkomsten worden opgeslagen in de Centrale Database. Melkveehouders houden uiteraard volledige zeggenschap over eigen data. Ze kunnen een machtiging afgeven aan de ontvanger van boerderijmelk, andere erfbetreders en dienstverleners voor het gebruik van uitkomsten van de KLW.

Management- en verantwoordingsinstrument

Naast als managementinstrument worden de kengetallen van de KLW steeds meer gebruikt in de verantwoording van milieu- en klimaatprestaties. Voorbeelden zijn kwaliteits- en/of duurzaamheidsprogramma's van de zuivelondernemingen. Een andere ontwikkeling is dat (regionale) overheden berekende uitkomsten van de KLW gebruiken om vooruitgang van duurzaamheidsprestaties te belonen, veelal als onderdeel van stimulering van de biodiversiteit.

PPS Doorontwikkeling KringloopWijzer

Vanaf de start van de KringloopWijzer in 2015 vindt de doorontwikkeling plaats via een Publiek-Private Samenwerking (PPS) van ministerie van LNV, WUR en ZuivelNL. LNV en ZuivelNL financieren de PPS.

Voor de periode 2024-2027 is een nieuwe PPS voor de KLW aangegaan: 'KringloopWijzer: van managementinformatie naar bijdragen aan belonen en doelsturing'. In deze PPS krijgt onder andere borging van de KLW aandacht.

Datakwaliteit

Het belang van datakwaliteit voor de KLW is groot. Daarom is ZuivelNL in 2023 gestart met het project Datakwaliteitsscore. Binnen het project is oog voor de volgende ontwikkelingen:

- Berekende uitkomsten van kengetallen geven melkveehouders inzicht in de milieu- en klimaatprestaties van hun bedrijf. Zuivelondernemingen, het overige bedrijfsleven en overheden gebruiken deze kengetallen om behaalde prestaties te belonen. Een derde toepassing kan worden, het gebruik van kengetallen uit de KLW voor verantwoording richting een overheid. Het huidige kabinet zet namelijk in op doelsturen in plaats van middelvoorschriften. Als dat beleid in de toekomst tot uitvoering komt, zou een melkveehouder kunnen besluiten om met een machtiging KLW-gegevens beschikbaar te maken voor controle- of certificeringsdoelen. Voor alle doelen waarvoor data worden ingezet, is het van belang dat de kwaliteit ervan op orde is.
- De zuivelketen wil haar klimaatprestaties (broeikasgassen) goed kunnen verantwoorden. Daarbij wordt aangesloten bij Europese berekeningen van de PEFCE, de internationale standaard voor het bepalen van broeikasgasemissies bij melkproductie. De gebruikte gegevens voor de berekeningen in de KLW voldoen aan de PEFCE.
- De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is de duurzaamheidsrapportage van de EU en wordt verplicht voor ondernemingen. De CSRD verplicht inzage te geven in de prestaties van de keten en daarmee ook in de prestaties van toeleverende melkveehouders.

Aanpassingen in KringloopWijzer 2024

Jaarlijks worden aanpassingen gedaan aan de KLW om het instrument verder te optimaliseren. In de KringloopWijzer versie 2024 zijn diverse aanpassingen doorgevoerd ten opzichte van de 2023-versie, waaronder:

■ Bodemkoolstof

De uitwerking en weergave van bodemkoolstof is aangepast, met name voor organische gronden (veen en moerige gronden). Er wordt gebruikgemaakt van het SOMERS-model uit het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen Veenweiden, wat een betere methode biedt voor het berekenen van CO₂-emissies uit de bodem.

Nieuw in de 2024 versie is dat naast de gebiedsbenadering op basis van postcode ook gewerkt kan worden met actuele percelen, zolang een koppeling is gemaakt met 'mijnpercelen' van RVO. Daarnaast kunnen bodemonsters met informatie over organisch stof- en lutumgehalte worden benut voor het bepalen van koolstofvastlegging of -emissie.

Jaarlijks worden aanpassingen gedaan aan de KLW om het instrument verder te optimaliseren

■ Koppeling percelen en bodemanalyse

Eind januari is de koppeltoolfunctionaliteit geïntegreerd in de KringloopWijzer. Daarmee komt meer focus op gewaspercelen. Bufferstroken, landschapselementen en waterelementen staan in een aparte lijst.

■ Veenemissies

In de 2023-versie zijn de broeikasgasemissies uitgesplitst naar oorsprong: biogene oorsprong, fossiele oorsprong en via Land Use Change (onder andere ontbossing). Vanaf 2024 is 'veenemissie' daaraan toegevoegd, volgens de rekenwijze van de PEFCR, de internationale standaard voor het bepalen van broeikasgasemissies bij melkproductie.

■ Emissiefactoren broeikasgasemissies geactualiseerd

In de 2024-versie zijn emissiefactoren van broeikasgassen en ammoniak geactualiseerd volgens de geldende rekenmethodieken (NEMA, IPCC) en actueel onderzoek. Dit betekent dat de emissiefactor voor methaan van vers gras is aangepast. Deze is per saldo ca 8% verlaagd. Het effect is dat de methaanemissie licht daalt.

■ Presentatie broeikasgasemissies voor keten- en landenbenadering

In KringloopWijzer 2024 worden de broeikasgasemissies op 2 manieren in de rapportage getoond. De KLW kende al de ketenbenadering, die door het bedrijfsleven wordt gebruikt. Nieuw in de 2024-versie is de toevoeging van de landenbenadering, gebruikt door overheden. Onder het Klimaatverdrag rapporteren lidstaten over hun broeikasgasemissies in nationale inventarisaties volgens deze landenbenadering waarbij ze een strikte geografische afbakening en indeling naar typen bedrijvigheid hanteren.

■ Overige aanpassingen

De voorraadverandering van bodemstikstof in minerale gronden wordt bepaald. Deze is gekoppeld aan de berekening van bodemkoolstof via het RothC- model. Dit is logisch aangezien bodemstikstof en bodemkoolstof aan elkaar zijn verbonden. Het stikstofbodemoverschot wordt uitgesplitst in lachgas, voorraadverandering en overige verliezen (N₂-gas, NO₃ (nitraat) en NO_x). De post 'overig' is verreweg de grootste post.

4.4 ONDERZOEK & INNOVATIE

ZuivelNL bundelt de behoefte aan nieuwe kennis en pakt zaken op die het individuele melkveebedrijf overstijgen. Uitgangspunt is praktijkgericht en integraal onderzoek dat nieuwe inzichten en kennis biedt op het gebied van rendement, milieu en klimaat, en maatschappelijke waardering voor melkveehouders oplevert.

De onderzoeks- en innovatieprojecten richten zich op de toekomstbestendigheid van de melkveehouderij en hebben meestal een langere termijn focus. Ze sluiten als mogelijk aan bij de kennis- en innovatieagenda van de topsectoren en de overheid.

FINANCIERING EN VERANTWOORDING ONDERZOEK

Onderzoeks- en innovatieprojecten worden uitgevoerd door gevestigde onderzoeksinstituten en kennisbureaus. Het uitgangspunt hierbij is dat nieuwe inzichten en kennis hun weg vinden naar het melkveebedrijf. ZuivelNL zet daarom actief in op het direct toegankelijk maken van deze kennis voor melkveehouders.

Op de website van ZuivelNL staat onder Onderzoek & Innovatie een overzicht van projecten die worden (mede) gefinancierd.

De onderzoeks- en innovatieprojecten richten zich op de toekomstbestendigheid van de melkveehouderij

Subsidiestromen voor onderzoek

ZuivelNL maakt voor de financiering van onderzoeksprojecten gebruik van beschikbare subsidies, waaronder meerjarige Publiek-Private Samenwerking (PPS) projecten en Kennis op Maat (KOM) projecten. Dit gebeurt deels door aansluiting bij consortia waarin meerdere (agrarische) organisaties samenwerken aan onderzoeksvraagstukken.

Door deze aanpak wordt de financiële bijdrage van ZuivelNL minimaal verdubbeld door bijdragen van de overheid en externe partners.

Een voorwaarde voor de financiering van onderzoeksprojecten is dat naast openbare rapporten ook de voortgang en resultaten worden gedeeld via Verantwoorde Veehouderij en artikelen in vakbladen. Nieuwe onderzoeks- en innovatieprojecten en hun resultaten worden structureel opgenomen in de ZuivelNL nieuwsbrief. Verantwoorde Veehouderij verstuurt de Attentiemail Rundveehouderij met nieuws over de opstart, voortgang en resultaten van onderzoeken. Nieuwsberichten uit deze attentiemail worden door vakbladen verder verspreid.

VRAAGGESTUURD ONDERZOEK

Via ZuivelNL investeren Nederlandse melkveehouders in Onderzoek & Innovatie. Om tot meer vraaggestuurd onderzoek te komen, heeft ZuivelNL voor de tweede keer ideeën voor onderzoek opgehaald bij melkveehouders. Op basis van de in totaal 160 ingestuurde opmerkingen en suggesties konden (kennis)instellingen en adviesorganisaties begin 2024 projectideeën indienen. Deze projectideeën zijn in de loop van 2024 uitgewerkt tot concrete projectvoorstellen of meegenomen als kennisbehoefte binnen grote onderzoeksprojecten, zoals de eerdergenoemde PPS-projecten.

GREEP UIT DE PROJECTEN

In 2024 was ZuivelNL via de themagroep Onderzoek & Innovatie betrokken bij meerdere onderzoeksprojecten, waaronder publiek-private samenwerkingen. Over de (mede) door ZuivelNL gefinancierde onderzoeken zijn onder andere resultaten gerapporteerd van de volgende projecten:

■ Toekomstbestendige en Verantwoorde Zuivelsector

Deze PPS ondersteunt het ontwikkelen van integrale duurzaamheidsmaatregelen en een veranderend verdienmodel, door een drietal living labs op de thema's levensduur, eiwit van eigen land en kruidenrijk grasland, en met de jaarlijkse Sectorrapportage op de duurzaamheidsdoelen.

In 2024 zijn voorbereidingen getroffen voor een nieuwe PPS 'Melkwegen 2050' die in 2025 van start gaat. De PPS volgt de nieuwe overkoepelende thema's van het programma Duurzame Zuivelketen: diergezondheid & dierenwelzijn, biodiversiteit en klimaat.

■ Melken met perspectief

Dit is een gecombineerd project van het projectvoorstel 'Minder emissies met meer perspectief' en het werkpakket integrale maatregelen vanuit de PPS 'Toekomstbestendige en Verantwoorde Zuivelsector'. In dit project worden pakketten van bedrijfsmaatregelen (bouwstenen) aangereikt die het milieu (emissies en waterkwaliteit) minder belasten, de biodiversiteit behouden of versterken op een economische verantwoorde manier. Deze houden rekening met de actuele ontwikkelingen qua beleid (doelen en randvoorwaarden) en prijzen.

Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de potentiële impact van het doorvoeren van deze pakketten van bedrijfsmaatregelen op realisatie van duurzaamheidsdoelen op sectorniveau. Hierbij worden de doorrekeningen op bedrijfsniveau vertaald naar sectorniveau door middel van opschaling. Dit project wordt integraal aangepakt waarbij rekening wordt gehouden met de regionale verschillen en de economische haalbaarheid.

Download het volledig geactualiseerde Handboek Melkveehouderij 2023-2024 gratis via www.wur.nl/show/Handboek-Melkveehouderij.htm

■ Ruwvoer, bodem en Kringlooplandbouw

In 2024 werd de PPS 'Ruwvoer, Bodem en Kringlooplandbouw' afgerond. Binnen deze PPS is onderzoek gedaan naar verlaging van emissie van koolstof, nutriënten en pesticiden naar lucht en water. Ook zijn de effecten van klimaatmitigatie en -adaptatie, duurzaam bodembeheer en verhoging van biodiversiteit onderzocht. Daarnaast richtte het onderzoek zich op optimalisatie van ruwvoederproductie, -kwaliteit en nutriëntenefficiëntie in de teelt. In 2024 zijn voor de nieuwe PPS 'Weerbare ruwvoerteelt op een vitale bodem' die in 2025 van start gaat, de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd.

■ Melk uit gras waarderen met gebiedsgericht weiden

Deze PPS ontwikkelt nieuwe integrale en rendabele oplossingen voor diverse melkveebedrijven. Het doel is het reduceren van inputs en verliezen in de kringloop, het verbeteren van de kringloop door het ondersteunen van de gezondheid en weerbaarheid van de bodem en koeien, en het integreren van biodiversiteit.

De PPS draagt nadrukkelijk bij aan de doelstellingen van het programma Duurzame Zuivelketen rond weidegang. De kennis uit dit project helpt melkveehouders bij het maken van strategische keuzes. Hierbij staan 2 uitgangspunten centraal:

- Gras en weidegang in de melkveehouderij als uitgangspunt om mee te sturen in plaats van als randvoorwaarde.
- Integrale aanpak op systeemniveau waarbij de bedrijfskringloop als geheel centraal staat, niet de optimalisatie of maximalisatie van afzonderlijke onderdelen.

Binnen de PPS zijn 4 werkpakketten ingericht: duurzaam melk uit gras (grasopname), jaarrond goed gras, gebiedsgericht weiden en perspectief voor de veehouder.

■ Handboek Melkveehouderij

Het handboek melkveehouderij is een naslagwerk voor melkveehouders, studenten en erfbetreders. Het biedt basisinformatie voor de dagelijkse bedrijfsvoering en geeft inzicht in nieuwe ontwikkelingen en adviesprogramma's. In 2024 is het digitale handboek volledig geactualiseerd en gratis beschikbaar via de website van Wageningen University & Research.

■ Koeien & Kansen

In de onderzoeksfase 2021-2024 van het PPS-project Koeien & Kansen stonden 3 thema's centraal:

- Stikstof
- Broeikasgassen
- Biodiversiteit

Het project onderzocht de integratie van deze uitdagingen in de bedrijfsvoering, de praktische toepassing van maatregelen, haalbaarheid van doelen en de bijbehorende kosten.

In het project werken de 15 betrokken melkveebedrijven (waaronder agro-innovatiecentrum De Marke) samen met onderzoekers en adviseurs aan oplossingen om goed te presteren op deze thema's. Resultaten van dit langlopende project zijn gepubliceerd op de website koeienenkansen.nl.

Het project Koeien & Kansen bestond 25 jaar in 2024. Voor de nieuwe PPS 'Koeien & Kansen door sturen op basis van heldere doelen' die in 2025 van start gaat, werden in 2024 de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. In deze nieuwe Koeien & Kansen PPS wordt op de 15 melkveebedrijven doelsturing vormgegeven en getoetst. Daardoor kunnen deze melkveebedrijven voor hun regio specifieke milieudoelen op water, bodem en lucht tegelijk realiseren (integraliteit).

COMMISSIE BEMESTING GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

De Commissie Bemesting Grasland en Voedergewassen (CBGV), gefinancierd door ZuivelNL, zorgt voor onafhankelijk

bemestingsadvies voor iedereen en biedt technische ondersteuning aan veehouders en akkerbouwers op het gebied van bemesting. Via de CBGV krijgen zij bemestingsadviezen voor de optimale teelt van gewassen zoals:

- Grasland(vernieuwing) en grasklaver
- Maïs, voederbieten en luzerne
- Granen voor Gehele Plant Silage

De commissie streeft ernaar adviezen te formuleren die zowel wetenschappelijk onderbouwd als praktisch toepasbaar zijn. De CBGV neemt een proactieve rol om te zorgen dat adviezen van erfbetreders en laboratoria aansluiten op wetenschappelijke inzichten.

De commissieleden zijn afkomstig van verschillende kennisinstellingen, waardoor de CBGV een centrale positie inneemt bij het formuleren van adviezen op basis van de nieuwste inzichten. Het bemestingsadvies is voor iedereen toegankelijk via de website bemestingsadvies.nl.

4.5 DATA & INSTRUMENTEN

ZuivelNL ondersteunt ondernemers in de zuivelketen met de (door)ontwikkeling, uitvoering en het beheer van instrumenten (informatieproducten) en de bijbehorende data op het gebied van:

- Diergezondheid
- Dierenwelzijn
- Kringlooplandbouw
- Duurzaamheid

ZuivelNL beheert via de KringloopWijzer en MediRund (diergeneesmiddelen) een grote hoeveelheid gegevens van melkveebedrijven. Voor de behandeling van verzoeken om deze gegevens te verstrekken heeft het bestuur van ZuivelNL het Protocol gegevensverstrekking vastgesteld. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) vormt hierbij de basis. Dit betekent dat ZuivelNL persoons- en bedrijfsgegevens van melkveehouders alleen na hun uitdrukkelijke toestemming deelt met derden.

ZuivelNL behandelt bedrijfsgegevens van veehouders als persoonsgegevens en gaat daarmee verder dan de wet voorschrijft. Verzoeken voor anonieme gegevens worden voorgelegd aan een overlegorgaan waarin de leden van ZuivelNL zitting hebben. Zo kunnen zij beoordelen of het verzoek bijdraagt aan het belang van de zuivelketen.

Bij gegevensverzoeken staan 2 AVG-principes centraal:

- Doelbinding: Is het voor de melkveehouder duidelijk waarvoor de gegevens worden gebruikt?
- Minimalisatie: Er worden alleen gegevens verstrekt die nodig zijn om het doel te realiseren.

Het Protocol gegevensverstrekking schrijft voor dat alle verzoeken worden getoetst door een onafhankelijke commissie. Deze Commissie Toezicht Gegevensverstrekking kwam in 2024 voor het eerst bij elkaar en heeft haar bevindingen en aanbevelingen gerapporteerd aan het bestuur van ZuivelNL.

THEMASSIE OVER DATA

In 2024 organiseerde ZuivelNL voor de derde keer een themasessie over data voor het bestuurlijk kader. Tijdens deze bijeenkomst zijn de volgende doelen voor de toekomst besproken:

- Onderzoeken van mogelijkheden voor data als verdienmodel voor de melkveehouder.
- Standaardisatie realiseren zodat data-uitwisseling kan plaatsvinden binnen de sector en met derden (andere sectoren, markt en overheden).
- Data geschikt maken en houden zodat de sector (kosteneffectief) kan blijven innoveren.
- Het verder ontwikkelen van geoorloofd en transparant gebruik van data.

NIEUWE ICT-PARTNERS

ZuivelNL heeft alle ICT-werkzaamheden voor de eigen informatieproducten altijd uitbesteed. De huidige systemen zijn door de jaren heen, los van elkaar ontstaan en (door) ontwikkeld. Dit heeft geleid tot een technisch versnipperd landschap. De gemaakte keuzes kwamen voort uit de noodzaak op dat moment, niet vanuit een overkoepelende architectuurstrategie.

Om dit te verbeteren heeft ZuivelNL gekozen voor een aanpak met nieuwe ICT-partners. Na een zorgvuldig selectieproces heeft ZuivelNL gekozen voor 2 partners om samen een flexibele, uitbreidbare architectuur te ontwikkelen. Deze vernieuwde strategie heeft 3 hoofddoelen:

- Een duidelijke scheiding tussen de data/verwerkingslaag en gebruikersapplicaties.
- Minder afhankelijkheid van één partij.
- Betere kennisdeling en documentatie voor duurzamere en beter onderhoudbare systemen.

4.6 VOEDSELVEILIGHEID & KWALITEIT

De gegarandeerde kwaliteit en veiligheid van Nederlandse boerderijmelk is essentieel voor de sterke wereldwijde positie van de Nederlandse zuivelsector. Jarenlange ervaring, vakmanschap en aanvullende private kwaliteitseisen (boven op de wettelijke verplichtingen) liggen ten grondslag aan een hoogwaardig en uniek kwaliteitssysteem. De kwaliteit wordt zowel tussen de schakels als over de gehele keten heen bewaakt doordat iedere schakel in de keten haar eigen verantwoordelijkheid neemt en er overlegstructuren bestaan tussen de diverse partijen uit de keten.

Veiligheid en kwaliteit van boerderijmelk en zuivelproducten zijn basisvoorwaarden. Het lijkt bijna vanzelfsprekend, maar iedere dag spannen alle partijen in de zuivelketen zich in om de kwaliteit van de Nederlandse zuivel blijvend te garanderen en eventuele risico's vroegtijdig te identificeren. Dit begint met de borging van de kwaliteit van voer en drinkwater en eindigt met de producten van zuivelondernemingen. De veiligheid en kwaliteit van Nederlandse melk worden gerealiseerd door gezamenlijke inspanningen van:

- Melkveehouders
- Zuivelondernemingen
- Ketenpartners
- Analyselaboratoria
- Kennisinstituten
- Controlerende instanties

MONITORINGSPROGRAMMA

ZuivelNL financiert het monitoringsprogramma 'contaminanten en residuen in boerderijmelk'. Dagelijks worden melkmonsters onderzocht, evenredig aan de verwerkte hoeveelheden melk per fabriek. Het programma

monitort omgevingscontaminanten, diergeneesmiddelen-residuen en contaminanten uit voer en drinkwater. Doel is het constant borgen van de kwaliteit en veiligheid van boerderijmelk en zuivelproducten met behulp van beschikbare, recente en herleidbare meetgegevens.

De sector deelt de resultaten met het Controle Orgaan Kwaliteits Zaken (COKZ) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Dit monitoringsprogramma borgt de kwaliteit van zuivelproducten voor de consument en is van belang voor afnemers en toezichthouders. Het is voor de zuivelsector 'een licence to operate' om doorlopend te kunnen onderbouwen dat melk 'veilig' is en om aan de wettelijke en private eisen te voldoen. Zo wordt aangetoond dat Nederlandse melk van topkwaliteit is. Ieder jaar wordt het programma geëvalueerd en zo nodig aangepast aan de actualiteit.

Waar het monitoringsprogramma zich richt op dagelijkse kwaliteitscontrole, gaat het onderzoeksprogramma een stap verder door zich te richten op toekomstige uitdagingen.

Ieder jaar wordt het programma geëvalueerd en zo nodig aangepast aan de actualiteit

KENNISOPBOUW ONDERZOEKSPROGRAMMA

Het sectorale onderzoeksprogramma richt zich met name op de veiligheid en de kwaliteit van boerderijmelk. Als sprake is van een niet-competitief gezamenlijk belang kunnen ook sectorale onderzoeksprojecten worden uitgevoerd die zich op andere delen van de zuivelketen richten. Het doel is om mogelijke risico's vroegtijdig te signaleren zodat beheersmaatregelen kunnen worden genomen en de veiligheid en kwaliteit van de zuivelproducten geborgd blijven. Factoren die aandacht verdienen zijn milieucontaminanten, de effecten van klimaatverandering en veranderende methode van melkveehouderij.

Om nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig in beeld te krijgen, wordt doorlopend proactief gesproken met deskundigen van zuivelbedrijven, melkveehouders, experts van kennisinstellingen en medewerkers van controlerende instanties. Zo wordt optimaal gebruikgemaakt van de beschikbare expertise, zijn alle ketenpartners betrokken en kan tijdig

worden geanticipeerd op eventuele veranderingen. De inzichten die zo ontstaan zijn de basis voor het sectorale onderzoeksprogramma. De onderzoeksresultaten worden ingezet om de juiste beheersmaatregelen te nemen, de monitoringprogramma's en de kwaliteitsborgingssystemen te optimaliseren, melkveehouders van informatie te voorzien en overheidsinstanties actief te betrekken.

Uiteenlopende factoren kunnen invloed hebben op de melksamenstelling of andere contaminanten en dierziekten introduceren. Vernatting kan bijvoorbeeld leiden tot de toename van (nieuwe) plaagdieren of infectieziekten waarvoor mogelijk andere insecticiden en medicatie nodig zijn. De opwarming van de aarde zorgt ervoor dat schimmelsoorten naar het noorden oprukken. Voedergewassen zoals maïs kunnen in noordelijker streken een bron worden voor schimmels en mycotoxinen die hier voorheen niet voorkwamen. Het gebruik van reststromen als veevoer vormt ook een belangrijk aandachtspunt.

Voortschrijdend inzicht in verschillende aandachtsgebieden wordt besproken in overlegstructuren met o.a. het COKZ, de NVWA en betrokken marktpartijen. Dit kan leiden tot verder onderzoek in de sectorale monitorings- en onderzoeksprogramma's. Beide sporen hebben hetzelfde uiteindelijke doel: het uitsluiten van risico's of, waar nodig, in samenwerking met de betrokken partijen te komen tot beheersmaatregelen.

4.7 EDUCATIE JONGEREN

Educatie over voedsel en waar het vandaan komt is essentieel voor jongeren. Het legt de basis voor meer aandacht voor duurzame productie en consumptie van voedsel. Wanneer je op jonge leeftijd gezonde eet- en beweggewoonten ontwikkelt, profiteer je daar je hele leven van. Met het programma Natuurlijk Zuivel! informeert de zuivelsector leerlingen op basisscholen en het vmbo. Dit gebeurt door het lesmateriaal en boerderijbezoeken. Het lesmateriaal kan gratis worden aangevraagd via de website zuivelonline.nl.

LESMATERIALEN ZUIVEL

De zuivelsector stelt gedrukt lesmateriaal met bijbehorende docentenhandleidingen beschikbaar voor groep 1 t/m 8 van het basisonderwijs. Naast de traditionele lesmaterialen is digibord lesmateriaal beschikbaar voor het basis- en voortgezet onderwijs. Leerkrachten kunnen de lesmaterialen gratis bestellen of downloaden via de website zuivelonline.nl.

In het lesmateriaal komen verschillende onderwerpen aan bod:

- Wat is zuivel eigenlijk?
- Welke weg legt de melk van een koe af?
- Hoe gaan moderne melkveebedrijven om met duurzaamheid, natuur en het welzijn van dieren?

Naast de herkomst van zuivel gaat het materiaal uitgebreid in op gezonde voeding, verantwoorde keuzes maken en de rol van zuivel binnen de Schijf van Vijf. Het lesmateriaal is vrij van reclame en zuivelmerken. Bovendien is de voedingskundige inhoud beoordeeld door het Voedingscentrum.

BOERDERIJEDUCATIE

Tijdens de lessen op educatieboerderijen leren de leerlingen hoe de koe melk produceert en hoe melk wordt verwerkt tot zuivelproducten. Ook komt de bijdrage van zuivel aan de gezondheid aan bod. Daarbij wordt het accent gelegd op de positie van zuivelproducten als onderdeel van gezonde voeding thuis én op school.

Op educatieboerderijen kunnen schoolklassen in een veilige, hygiënische omgeving een kwalitatief verantwoorde boerderijles volgen. Een praktijkles op de boerderij voegt veel toe aan de theorie. Een boerderijles helpt kinderen en jongeren bij wereldoriëntatie en het besef van hun eigen wereld. Daarnaast is een bezoekje aan de boerderij gewoon hartstikke leuk. Door zelf te zien, horen, ruiken, proeven en voelen doen de leerlingen een mooie ervaring op. De boerderijbezoeken worden georganiseerd door ZuivelNL en 19 regionale aanbieders van boerderijlessen, waarmee ZuivelNL een samenwerkingsovereenkomst heeft afgesloten. Het bestuur van ZuivelNL besloot in 2024 een klein deel van het boerderijeducatiebudget in te zetten voor kleuterklassen. Op deze wijze kunnen scholen kennismaken met een bezoek aan een boerderij.

In 2024 vonden 1.850 door ZuivelNL gefinancierde boerderijbezoeken plaats en hebben zo'n 46.000 leerlingen een melkveebedrijf bezocht.

Educatieve banners

In 2024 heeft ZuivelNL voor melkveehouders die schoolklassen of andere groepen ontvangen 4 educatieve banners ontwikkeld. De banners zijn ontworpen in nauwe samenwerking met educatieboeren van Boerderij Educatie Nederland.

Ze hebben als doel om bezoekers te informeren over zuivel:

- Van kalf tot koe: Laat de levenscyclus van een koe zien, van kalf tot volwassen dier.
- Hoe een koe melk maakt: Toont het proces van melkproductie op een makkelijk te begrijpen manier.
- Van weiland naar winkel: Laat de weg zien die melk aflegt van het weiland tot in de winkelschappen.
- Gezond met zuivel: Belicht de voedingswaarde en gezondheidsvoordelen van zuivel.

In maart 2025 vond het zesde congres van Platform Boerderij Educatie Nederland plaats onder het thema 'Welkom bij de educatieboer en -tuinder!'. De leerzame dag bood workshops en onthulde de nieuwe BEN-website met vernieuwd logo. De moderne website maakt educatieboeren beter vindbaar voor scholen. Ook werd een promotievideo gelanceerd die scholen oproept tot educatieve boerderijbezoeken.

Lesmateriaal voor op de boerderij

Voor melkveehouders die zijn aangesloten bij Boerderij Educatie Nederland is gratis lesmateriaal voor op de boerderij beschikbaar, gericht op basisschoolleerlingen. Bij de opdrachtkaarten zit een handleiding die leerkrachten tips en handvaten geeft voor de voorbereiding en uitvoering van een klassenbezoek.

De leskaarten zijn gericht op het beleven van een echt melkveebedrijf, zelf onderzoek doen en een mening vormen over melkproductie. Zo maken de leerlingen kennis met:

- Herkomst van veevoer
- Duurzaamheid
- Natuurbeheer
- Dierenwelzijn
- Techniek

PLATFORM BOERDERIJ EDUCATIE NEDERLAND

ZuivelNL maakt deel uit van het Platform Boerderij Educatie Nederland (BEN) dat bestaat uit 19 regionale samenwerkingsverbanden die boerderijeducatie aanbieden.

De deelnemende partijen binnen het platform hebben met elkaar afgesproken dat een bedrijf aan 5 kwaliteitseisen moet voldoen om klassen te kunnen ontvangen.

ZuivelNL is lid van het dagelijks bestuur van het platform en geeft hierdoor sturing aan de ontwikkelingen rond boerderijeducatie. Met een subsidie van ZuivelNL aan het platform wordt de contributie van de melkveehouders aan het platform betaald en worden activiteiten gefinancierd. Het platform ontvangt verder bijdragen van de deelnemende educatieboeren en het programma Jong Leren Eten van de overheid.

Op de website boerderijeducatienederland.nl kunnen leerkrachten per provincie zien welke educatieboerderijen te bezoeken zijn.

Leskaarten onderbouw voortgezet onderwijs

Boerderij Educatie Nederland stelt leskaarten beschikbaar voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs om te gebruiken tijdens een klassenbezoek aan de boerderij. De 8 opdrachtkaarten zijn algemeen van aard en bedoeld om te gebruiken in diverse agrarische sectoren. De kaarten hebben als thema's bodem, dier & gewas, voedsel, water, ruimte voor de natuur, techniek & innovatie, economie en energie. Bij de opdrachtkaarten zit een handleiding die leerkrachten tips en handvaten geeft voor de voorbereiding en uitvoering van een klassenbezoek.

VOEDSELEDUCATIE PLATFORM

In het Voedseleducatie Platform (VEP) werken overheid, bedrijfsleven, wetenschap, onderwijs en maatschappelijke organisaties samen aan objectieve educatie over voedsel en voeding bij kinderen. Het VEP heeft de ambitie om jongeren (0-23 jaar) in de setting van kinderopvang en onderwijs 'voedselvaardig' te maken. Dat is dus leren over gezonde voeding voor jezelf en voor de aarde, zodat kinderen van jongs af aan gestimuleerd worden om gezonde en duurzame voedselkeuzes te maken.

De zuivelsector is via ZuivelNL partner van dit platform. Begin 2025 is deze samenwerking tot en met 2028 verlengd. Naast ZuivelNL zijn 16 partijen partner in het VEP. De financiële bijdrage van deze partners wordt verdubbeld door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur vanuit het topsectorenbeleid.

4.8 NEDERLANDS NATIONAAL COMITÉ - IDF

De Nederlandse zuivelsector is lid van de International Dairy Federation (IDF) sinds de oprichting in 1903. Het Nederlandse lidmaatschap krijgt vorm in het Nederlands Nationaal Comité van IDF (NNC-IDF), dat als themagroep functioneert binnen ZuivelNL.

NNC-IDF ondersteunt en bevordert een goede positie van de Nederlandse zuivelsector in internationale (kennis)netwerken zodat belangen op adequate wijze kunnen worden behartigd.

STAKEHOLDERS ZUIVELSECTOR

NNC-IDF vormt de lokale netwerkorganisatie van IDF.

In dit netwerk zitten de belangrijkste stakeholders van de Nederlandse zuivelsector. In de themagroep participeren:

- LTO Nederland
- Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO)
- Royal GD
- Wageningen Universiteit & Research (Zuivelkunde en de Dairy Campus)
- Organisatie voor kwaliteitsborging en -analyse (Qlip)
- NIZO Food Research
- Nederlands Normalisatie Instituut (Royal NEN)

NNC dekt op deze manier de volle breedte van het werkterrein van IDF.

SCHARNIERPUNT TUSSEN IDF EN NEDERLANDSE ZUIVEL

Het NNC fungeert als sectoraal platform en als coördinatiepunt voor Nederlandse standpuntvorming of inbreng rond alle IDF gerelateerde zaken waaronder:

- Beoordeling van nieuw voorgestelde activiteiten voor het IDF-werkprogramma.
- Besluitvorming over voortgang of publicatie van ISO-IDF normen.
- Leveren van inhoudelijke input bij surveys.
- Deelname van Nederlandse deskundigen in IDF-gremia of aan specifieke activiteiten uit het werkprogramma.

IDF Board vergadert in Nederland

In 2024 nam IDF afscheid van voorzitter Piercristiano Brazzale na zijn voltooide termijn van 4 jaar en trad de Canadees Gilles Froment aan als nieuwe voorzitter. Zoals gebruikelijk vonden in het najaar ook enkele andere wisselingen in de Board plaats. In december vergaderde de vernieuwde IDF Board op uitnodiging van NNC-IDF bij Qlip in Zutphen, waarbij de Board ook werd geïnformeerd over de Nederlandse zuivelsector.

IDF WORLD DAIRY SUMMIT EN MEETINGS

In oktober vond in Parijs de IDF World Dairy Summit 2024 plaats. Onder het motto 'Dairy the future' kwamen 1.600 professionals uit 62 landen bijeen om te spreken over een breed scala aan onderwerpen, waaronder wereldwijde zuiveltrends, technologische ontwikkelingen, duurzaamheid, voedselzekerheid en gezondheid.

Paris Declaration on Sustainability

Tijdens het IDF Dairy Leaders Forum ondertekenden IDF en FAO de Paris Declaration on Sustainability. Dit initiatief bouwt voort op de Dairy Declaration of Rotterdam (2016) en beoogt de bijdragen van de zuivelsector aan de VN-duurzaamheidsdoelen beter zichtbaar te maken. De Declaration vestigt de aandacht op de positieve agenda van de zuivelsector voor voedselzekerheid, voor de bestaanszekerheid van ongeveer 1 miljard mensen die afhankelijk zijn van de zuivelsector en de verdere transformatie richting een duurzamere productie.

Nederlandse benoemingen

Tijdens de IDF-ledenvergadering werd het mandaat van IDF-board member Tjitske Bolt (NZO) met 2 jaar verlengd. Melkveehouder en LTO-bestuurder Wilco Brouwer de Koning werd gekozen tot lid van de Science and Programme Coordination Committee (SPCC), waar hij de portefeuille 'Dairy Sector - Farming' beheert en zo de boerenstem binnen de SPCC vertegenwoordigt. Henk Hogeveen (WUR) trad na afloop van zijn 4-jarige termijn terug als SPCC-lid voor Animal Health & Welfare.

Nederlandse inbreng tijdens de World Dairy Summit

De Nederlandse delegatie leverde diverse inhoudelijke bijdragen aan de Summit. Ruben de Vries (Qlip) benadrukte het belang van voedselveiligheid en standaarden tijdens de Forum panel sessie. Henk Hogeveen (WUR) wees tijdens een Farm Management sessie op het belang van voldoende aandacht voor de kalveropfok en LTO-bestuurder Wilco Brouwer de Koning lichtte tijdens een rondetafelsessie over biodiversiteit het Nederlandse initiatief van de Biodiversiteitsmonitor toe. WUR-onderzoeker Lonneke Janssen Duijghuijsen presenteerde onderzoeksresultaten die laten zien dat adaptatie van het darm microbioom kan bijdragen aan vermindering van lactose-intolerantie.

LTO-bestuurder Wilco Brouwer de Koning lichtte tijdens een sessie over biodiversiteit het Nederlandse initiatief van de Biodiversiteitsmonitor toe en illustreerde het belang van een integrale benadering.

NNC-IDF organiseerde het traditionele netwerkdiner voor de Nederlandse delegatie, waarbij de Nederlandse Landbouwraad in Frankrijk een overzicht gaf van de Franse context rond de landbouw en zuivel.

BREDE SCOPE VAN WERKZAAMHEDEN

Nederlandse experts uit het NNC-IDF netwerk nemen deel in alle 17 IDF standing committees. Het ISO-werk voor analytische zuivelnormen vindt vrijwel volledig plaats in deze committees.

Daarnaast zijn multidisciplinaire taskforces actief op specifieke thema's. IDF stelt jaarlijks prioriteiten vast voor het internationale werkprogramma.

In 2024 kregen de volgende onderwerpen in het bijzonder aandacht:

- Afstemming tussen bepalingen voor voedingsadditieven in zuivelstandaarden en in de algemene standaard voor voedingsadditieven binnen Codex Alimentarius.
- Verdere ontwikkeling van kennisplatform voor contaminanten en IDF-richtlijn voor reinigings- en ontsmettingsmiddelen.
- IDF-input voor richtlijnen van Codex Comité voor Voedsel Hygiëne rond (her)gebruik van water.
- Schoolmelk in voedingsprogramma's als onderdeel van duurzame voedselsystemen. Ook publiceerde IDF het Bulletin 'The state of milk and milk products in school programmes around the world'.
- Bescherming van zuiveltermen - werken aan sensibilisering voor de Codex General Standard for Use of Dairy Terms.

PUBLICATIES

Ter gelegenheid van de World Dairy Summit publiceerde IDF het 120th Anniversary Commemorative e-book, het Annual Report (2024) en de nieuwste editie van het IDF World Dairy Situation Report. Dit laatste rapport vormt een standaardwerk over de wereldwijde economische ontwikkeling van de zuivelsector, met commentaren en cijferreeksen over productie, verwerking, handel en prijzen. Ook bevat het landenrapporten met informatie over zuivelsectoren wereldwijd. Het rapport wordt jaarlijks in opdracht van IDF opgesteld door een Frans-Nederlands team, gelieerd aan CNIEL en ZuivelNL.

In 2024 bracht IDF ook een breed scala aan andere publicaties uit waaronder: een duurzaamheidsrapport, 5 technische bulletins, 5 ISO-IDF standaarden op het terrein van monstername en analyse, 6 factsheets over zuivelgerelateerde onderwerpen en 1 position paper. Een totaaloverzicht van IDF-publicaties is beschikbaar op de website fil-idf.org.

4.9 EXPORT

ZuivelNL coördineert en bemiddelt voor de zuivelsector bij (veterinaire) vraagstukken rond de export van melk- en zuivelproducten naar landen buiten de EU (derde landen). Hiervoor acteert team Export als intermediair tussen de overheid en het bedrijfsleven. Daarnaast verzorgt ZuivelNL de coördinatie en centrale afstemming bij inspecties door derde landen en rond de vragenlijsten af die de sector en de overheid moeten invullen voor markttoegang en -behoud.

Het signaleren van knelpunten en het informeren van de sector gebeurt via de themagroep Export. In de themagroep overleggen afgevaardigden van de sector over de prioriteitsstelling bij inzet van de overheid en over oplossingsmogelijkheden voor knelpunten bij export. Ook is ZuivelNL betrokken bij het versoepelen van handel binnen Europa (intraverkeer). Dit is erg belangrijk voor Nederland, dat een groot doorvoerland is.

INFORMATIEVOORZIENING

Bedrijven aangesloten bij leden en partners van ZuivelNL kunnen informatie opvragen over veterinaire importeisen van derde landen. Deze informatie is voor een groot aantal landen beschikbaar binnen de Export Academy op de website van ZuivelNL.

EXPORTCERTIFICATEN HERKOMST MELK

In de veterinaire exportcertificaten staan verklaringen die de Nederlandse overheid afgeeft over een bepaald product. Hierin zijn soms ook verklaringen over de herkomst van de melk opgenomen. Het ontvangende land wil bijvoorbeeld weten of een land/boerderij vrij is van dierziektes zoals mond-en-klauwzeer of antrax.

In 2024 zijn de gesprekken verder geconcretiseerd door het uitwerken van het sectorvoorstel. ZuivelNL heeft in 2024 extra capaciteit vrijgemaakt voor de begeleiding van de werkgroepen herkomst melk. De uitdaging ligt in het ontwikkelen van een borgingsprotocol dat voor de hele sector haalbaar is, acceptabel voor de Nederlandse Voedsel-

en Warenautoriteit (NVWA), controleerbaar voor het Controle Orgaan Kwaliteits Zaken (COKZ) en uitvoerbaar voor de sector. De verdiepende gesprekken richten zich op de borging die bedrijven zelf kunnen aanleveren en garanderen, bijvoorbeeld via leveranciersverklaringen. Het streven is om in 2025 een oplossing te formuleren die als basis kan dienen voor verdere gesprekken over implementatie.

AANVRAAGPROCES EXPORTCERTIFICATEN

Aan het aanvragen van een exportcertificaat in e-CertNL zijn regels verbonden. Deze worden gehanteerd door de NVWA en het COKZ bij de beoordeling voor afgifte van certificaten. In 2024 heeft ZuivelNL overlegd met zowel sectorvertegenwoordigers als de overheid over mogelijke wijzigingen in het aanvraagproces voor exportcertificaten.

Voor enkele bedrijven die tegen substantiële problemen aanliepen, is een tijdelijke werkwijze afgestemd. Op basis van deze tijdelijke aanpak wordt besproken of vergelijkbare oplossingen breder toepasbaar zijn voor alle bedrijven in de sector. Dit dossier loopt door in 2025.

Signaleren en bemiddelen

In 2024 kwamen handelsbelemmeringen vaker voor, zowel op veterinaire als niet-veterinaire gebied. ZuivelNL had regelmatig contact met ambassades en verschillende Nederlandse overheidsinstanties om deze belemmeringen vlot te trekken.

Om handelsbelemmeringen en knelpunten rond veterinaire certificering op te lossen, zijn enkele veterinaire certificaten aangepast. Als eigenaar van alle publieke verzoekcertificaten draagt ZuivelNL de verantwoordelijkheid om te zorgen dat de sector deze optimaal kan gebruiken. Ook is meer aandacht besteed aan steekproeven. ZuivelNL voert gesprekken met de autoriteiten over de meest voorkomende fouten. Samen met sectorvertegenwoordigers wordt gezocht naar structurele, sectorbrede oplossingen.

Naast veterinaire onderwerpen kunnen ook andere randvoorwaarden zoals halalcertificering de markttoegang belemmeren. Hoewel dit buiten de kerntaken valt, zet ZuivelNL zich actief in voor het bevorderen van markttoegang.

In 2024 richtte deze inzet zich op meerdere bestemmingen waaronder Algerije, Indonesië, Egypte en Saoedi-Arabië. ZuivelNL heeft gerichte acties ondernomen en gesprekken gefaciliteerd om het bedrijfsleven te ondersteunen bij deze markttoegangsvraagstukken.

In 2024 kwamen handelsbelemmeringen vaker voor. ZuivelNL had regelmatig contact met ambassades en verschillende Nederlandse overheidsinstanties om deze belemmeringen vlot te trekken

OVAALNUMMER

Gewijzigde Europese wetgeving over het ovaalnummer (erkenningsnummer) heeft geleid tot gesprekken op verschillende niveaus. Als branchevertegenwoordiger heeft ZuivelNL de verantwoordelijkheid om de bedrijfsregistratie-

lijsten in derde landen op een gestructureerde manier aan te (laten) passen. Via gesprekken met sectorvertegenwoordigers, andere brancheorganisaties en Nederlandse overheidspartijen is een werkwijze opgesteld. De implementatie hiervan is in 2024 gestart en het bedrijfsleven is via nieuwsbrieven geïnformeerd. Het aanpassen van de bedrijvenlijsten en toezien op de implementatie van deze wijzigingen in derde landen loopt door in 2025.

LANDENDOSSIERS

Bij nieuwe (bindende) veterinaire exportcertificaten is ZuivelNL namens de sector betrokken bij onderhandelingen, met als doel te voorkomen dat verklaringen worden opgenomen die vergaande controles vereisen.

Australië

Eind 2021 stelde Australië nieuwe verklaringen voor de certificering van zuivelproducten voor. Sinds 2022 lopen hierover onderhandelingen waarbij ZuivelNL in gesprek is met het ministerie van LNVN, de NVWA en het COKZ over de eisen en onderbouwing. In reactie op het Nederlandse tegenvoorstel, dat in samenwerking met de NVWA en het COKZ werd geformuleerd, gaf Australië eind 2022 aan te willen vasthouden aan haar eigen voorstel. In 2023 zijn de gesprekken met Australië voortgezet. In 2024 heeft ZuivelNL verdiepende gesprekken gevoerd met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over mogelijke borging van de door Australië gevraagde verklaringen.

China

De Chinese overheid heeft in 2023 actiever gecontroleerd op registraties. ZuivelNL heeft daarop de Chinese en Europese wetgeving door een externe expert laten vergelijken. Dit om bedrijven beter te kunnen informeren over het voldoen aan Chinese wetgeving wanneer de Chinese overheid hierover vragen stelt.

Douane-Unie

Voor de veterinaire exportcertificering naar de Douane-Unie moest de sector deelnemen aan een protocol met extra vereisten. Vanwege uitblijvende grote exportvolumes werd deelname aan dit protocol te kostbaar. ZuivelNL heeft in 2023 de sector begeleid in het opzeggen van deze controles via afspraken met de NVWA en het COKZ. In 2024 zijn gesprekken gevoerd over de aan dit protocol gerelateerde export naar Kazachstan en Oezbekistan. Voor bedrijven met exportproblemen wordt een oplossing gezocht om de export naar deze bestemmingen op gang te brengen. Voor Oezbekistan zijn mogelijkheden voor een alternatief certificaat verkend, dit traject loopt door in 2025.

India

Eind 2022 heeft India nieuwe exportcertificaten gepubliceerd. Om te voldoen aan de eisen in deze certificaten is een borgingsprotocol opgesteld. In 2024 zijn de onderhandelingen afgerond. Nieuwe aanvragen en wijzigingen op dit bedrijfsprotocol worden voor een eerste controle bij ZuivelNL ingediend.

Zuid-Afrika

In 2023 is gewerkt aan een nieuw veterinair exportcertificaat voor Zuid-Afrika. Zowel Nederland als Zuid-Afrika hebben vernieuwde eisen ingebracht, waarbij Nederland streefde naar het vergemakkelijken van de export.

Om aan de nieuwe Zuid-Afrikaanse eisen te voldoen, heeft ZuivelNL samen met het COKZ een verzegelingsprotocol uitgewerkt. ZuivelNL voert een eerste controle uit op de protocollen en begeleidt bedrijven naar een goedgekeurd verzegelingsprotocol.

NORMALISATIE

Vanwege het grote internationale belang van de Nederlandse zuivelsector financiert ZuivelNL structureel nationaal en internationaal zuivelgerelateerd normalisatiewerk. Hierbij ligt de focus op methoden voor monsternamen en analyse van melk en zuivelproducten. Het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) coördineert dit werk en verzorgt de secretariële ondersteuning. Door internationale consensus over bijvoorbeeld methoden voor de bepaling van bepaalde inhoudsstoffen in eindproducten worden handelsbarrières weggenomen, wat de internationale handel faciliteert.

Nederlandse inbreng

De Nederlandse inbreng bij de ontwikkeling van (internationale) standaarden begint bij de NEN Normcommissie 370 005 'Melk en zuivelproducten'. In deze nationale commissie zitten

experts van zuivelondernemingen, kennisinstituten en aanverwante organisaties.

Deze experts vertegenwoordigen Nederland in diverse internationale platformen: op Europees niveau (CEN - European Committee for Standardization) en wereldwijd (ISO - International Organization for Standardization en IDF - International Dairy Federation). ISO en IDF hebben een nauwe samenwerking waarbij het werk op zuivelgebied voornamelijk in IDF-commissies plaatsvindt.

De zuivelexperts werken aan uiteenlopende onderwerpen zoals:

- Bepalingsmethoden voor suikers, eiwit, vet, lactose, lactoferrine, aminozuren, as- en droge stofgehalte.
- Kwantificering van bifidusbacteriën.
- Continumeting van de verzuringactiviteit van zuivelbacteriën.
- Verteerbaarheid van zuiveleiwitten.
- Screeningsmethode voor diergeneesmiddelen.
- Richtlijnen voor de kwantitatieve detectie van aflatoxine M1.

De Nederlandse inzet en rol in de diverse internationale zuivelsecretariaten geeft experts uit Nederland een relatief goede uitgangspositie om proactief en sturend bij te dragen aan het ontwikkelen van internationale normen en standaarden voor analysemethoden en monsterneming van voeding in het algemeen en zuivel in het bijzonder.

Zuivelnormen in Codex Alimentarius

De actieve inzet van de Nederlandse zuivelsector in het internationale normalisatiewerk draagt sterk bij aan het faciliteren en waarborgen van de zuivelhandel. Dit biedt ook mogelijkheden om tot (wereldwijd bindende) afspraken te komen in CODEX-verband.

In 2024 zijn onder andere de volgende internationale normen ontwikkeld en gepubliceerd:

- 2 normen voor de bepaling van fosfatase activiteit in diverse zuivelproducten.
- Norm voor een analysemethode ter bepaling van de hoeveelheid lactose in melk en zuivelproducten.
- Norm voor de bepaling van β -galactooligosacchariden in zuigelingenvoeding.
- Norm met richtlijnen voor vetbepaling in melk en zuivelproducten met de spectroscopische methode volgens het Carr-Purcell-Meiboom-Gill 'pulsed time-domain nuclear magnetic resonance principe'.
- Norm voor de telling van bifidobacteriën in melkproducten met de telplaattechniek.

4.10 MARKTINFORMATIE

ZuivelNL heeft op het terrein van marktinformatie een rol als databank en informant voor de sector, is deskundige voor de interpretatie van data en is adviseur van de overheid in de context van Europees zuivelmarktbeleid.

ZUIVELNOTERINGEN

Voor de uitvoering van een aantal Europese bepalingen voor prijswaarnemingen op de markt voor zuivelproducten heeft de minister van Economische Zaken de Commissie Officiële Nederlandse Zuivelnoteringen (CONZ) ingesteld. ZuivelNL is met het secretariaat belast.

De CONZ stelt iedere woensdag de prijzen (noteringen) vast waartegen diverse zuivelproducten bij levering af fabriek zijn verhandeld. Bij de vaststelling van de noteringen baseert de commissie zich op de (op de dag van notering) gangbare prijzen. De secretaris van de commissie verzamelt deze marktinformatie op de dag voorafgaand aan de bijeenkomst van de CONZ bij producenten en handelaren in de Nederlandse zuivelsector. Na vaststelling worden de noteringen op de website van ZuivelNL gepubliceerd en aan de Europese Commissie doorgegeven.

met grafieken en tabellen worden de ontwikkelingen in meerjarenoverzichten toegelicht over de thema's:

- Nederland Zuivelland
- Markt en Economie
- Melkveehouderij
- Melkverwerking
- Duurzaamheid
- Handel
- Consumptie

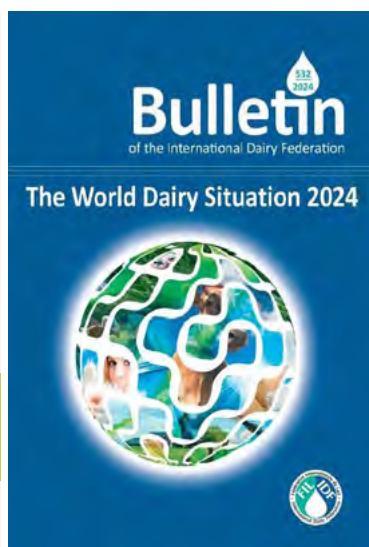
In oktober 2024 publiceerde de Internationale Zuivel-federatie (IDF) de nieuwste editie van het World Dairy Situation Report. Dit rapport biedt waardevolle gegevens en analyses over de wereldwijde productie, verwerking, handel, prijzen en consumptie van melk en zuivelproducten.

ZuivelNL en het Franse CNIEL stellen het rapport ieder jaar samen. De basis wordt gevormd door directe input van IDF-leden wereldwijd, aangevuld met data van vele nationale en internationale organisaties. Het rapport is daardoor een erkende, consistente bron voor langjarige datareeksen op het terrein van zuivelstatistiek.

EDF-ZUIVELNL MELKPRIJSVERGELIJKING

In 2024 heeft ZuivelNL de internationale melkprijsvergelijking in samenwerking met European Dairy Farmers (EDF) voortgezet. Deze tweetalige publicatie (Nederlands en Engels) wordt maandelijks gepubliceerd op de websites van zowel ZuivelNL als EDF en biedt inzicht in de melkprijzen die grote (en regionaal verspreide) Europese zuivelondernemingen maandelijks aan hun melkveehouders uitbetalen.

De melkprijsvergelijking is in 2024 uitgebreid van 18 naar 19 zuivelondernemingen met de toevoeging van het Belgische Laiterie des Ardennes. Voor het jaarlijkse EDF-congres zijn de gecompileerde gegevens over 2024 aangeleverd.

PUBLICATIES

ZuivelNL publiceert wekelijks de zuivelnoteringen, elke maand het Marktbericht Zuivel en het productie- en prijsoverzicht per land, en elk kwartaal Wereld Zuivelhandel Actueel.

In juli 2024 verscheen de jaarlijkse publicatie Zuivel in Cijfers over 2023 en de Engelstalige versie Dutch Dairy in Figures 2023.

Zuivel in Cijfers 2023 biedt een cijfermatig overzicht van de ontwikkelingen in de Nederlandse zuivelsector. Ondersteund

4.11 VEILIGHEID OP HET BOERENERF

Een veilige werkomgeving is belangrijk voor iedereen op het melkveebedrijf: van melkveehouders en hun families tot medewerkers en bezoekers. De zuivelsector zet zich actief in om veiligheidsbewustzijn te vergroten en het aantal ongevallen significant te verminderen. Hiervoor investeert ZuivelNL langdurig in het platform BoerVeilig, dat concrete invulling geeft aan de bewustwordingscampagne voor veiligheid op het erf.

EDUCATIE EN KENNISDELING

In 2024 heeft BoerVeilig 16 fysieke workshops en bijeenkomsten georganiseerd om veiligheid op het boerenerf onder de aandacht te brengen en bewustwording te stimuleren. Deze bijeenkomsten trokken ruim 300 deelnemers. Opvallend was de groeiende belangstelling vanuit het agrarisch onderwijs.

Speciaal voor het onderwijs is een leskist 'Veilig op stage' ontwikkeld, die eind 2024 werd gelanceerd. Ter ondersteuning hiervan vond in juni een speciaal webinar plaats over veilig op stage. Dit webinar was onderdeel van de uitrol van het jaarthema 'Generatie ongelukvrij'. Voor dit thema zijn verschillende materialen ontwikkeld: 4 video's, 2 ervaringsverhalen en boodschappen via social media.

De in 2024 vernieuwde website boerveilig.com blijft een belangrijk communicatiemiddel waarop activiteiten en ervaringen van melkveehouders worden gedeeld. Via de website kunnen ook gratis bijeenkomsten met een veiligheidsdeskundige worden geboekt.

Via de website kunnen gratis bijeenkomsten met veiligheidskundigen worden geboekt

Focus op mestgassenproblematiek

Ook in 2024 kreeg het gevaar van mestgassen specifieke aandacht. BoerVeilig werkte hiervoor nauw samen met het door ZuivelNL gefinancierde mestgassenproject. Na afronding van dit project eind 2024 zijn de resultaten beschikbaar via boerveilig.com.

MONITORING EN SAMENWERKING

De veiligheidsmonitoring via het BedrijvenInformatieNet (BIN) van Wageningen Economic Research werd in 2024 voortgezet. Daarnaast sluit BoerVeilig aan op het Stigas platform 'Veilig op 1', gericht op kennisuitwisseling rond veilig werken tussen verschillende agrarische branches.

Bijeenkomst BoerVeilig in het agrarisch onderwijs

NATUURLIJK ZUIVEL!

GEZOND MET ZUIVEL

Kijk op zuivelonline.nl voor lesmateriaal, filmpjes, tips voor spreekbeurten en nog veel meer over zuivel.

De Schijf van Vijf helpt om gezond te eten. Eet je elke dag voldoende uit elk vak, dan krijg je alle belangrijke voedingsstoffen binnen. Dit heet gevarieerd eten.

Gemiddeld heb je per dag nodig:

2-3 porties melk, karnemelk of yoghurt (300-450 ml)
1-2 plakken 30+ kaas (20-40 gram)

Wist je dat...

... ER OOK ZUIVELPRODUCTEN IN DE SCHIJF VAN VIJF STAAN? MAGERE EN HALFVOLLE MELK EN MELKPRODUCTEN, ZOALS KARNEMELK EN YOGHURT, EN 30+ KAAS ZIJN EEN GEZONDE KEUZE.

ZUIVEL ZIT VOL VOEDINGSSTOFFEN DIE JE NODIG HEBT OM TE GROEIEN. HET IS GOED VOOR JE TANDEN, BOTTEN, SPIEREN EN ZENUWEN.

Calcium
Fosfor

Vitamine B12

Calcium
Eiwit
Fosfor

Vitamine A

Eiwit

Heb je last van lactose-intolerantie? Zorg dan dat je de voedingsstoffen uit zuivel op een andere manier binnenkrijgt. In de winkel vind je veel lactosevrije zuivelproducten. Of neem sojadrink verrijkt met vitamine B12 en B2, calcium en eiwit. In zure producten zoals yoghurt zit minder lactose. En in harde kaas zit nog minder lactose.

www.zuivelonline.nl

© ZuivelNL

Alles over zuivel!

Je vindt op zuivelonline.nl filmpjes, leuke weetjes en info over:

- de boerderij
- wat koeien eten en hoe ze melk geven
- hoe je kaas maakt
- ... en nog veel meer!

Kijk ook op zuivelonline.nl voor spreekbeurten & werkstukken over zuivel!

Zet elke dag zuivel op je menu!

Melk is goed voor je!

Tanden

Botten

van ZuivelNL (ketenorganisatie van de zuivelsector) www.zuivelnl.org en de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) www.nzo.nl

4.12 PUBLICATIES

NIEUWSBRIEF ZUIVELNL

Om de sector te voorzien van actuele informatie brengt ZuivelNL 11 keer per jaar een nieuwsbrief uit. Ontwikkelingen rond de themagroepen, resultaten van het door ZuivelNL gefinancierde onderzoek en (inter)nationale marktontwikkelingen e.a. worden hierin opgenomen.

MARTKBERICHT

Maandelijks stelt ZuivelNL een actueel overzicht van de marktontwikkelingen samen. Deze publicatie omvat statistische informatie over de binnen- en buitenlandse handel, melkaanvoer en melkverwerking, prijsontwikkelingen en EU-marktordening.

ZUIVELPRODUCTIE PER LAND

ZuivelNL stelt maandelijks een overzicht samen van de melkaanvoer en zuivelproductie per land in de EU en de belangrijkste landen buiten de EU.

ZUIVELPRIJZEN PER LAND

Dit overzicht verschijnt maandelijks en bevat marktprijzen van de belangrijkste zuivelproducten in de EU en de landen buiten de EU.

WERELDZUIVELHANDEL ACTUEEL

Exportontwikkelingen van de belangrijkste zuivelproducten worden gepresenteerd in de publicatie Wereldzuivelhandel Actueel. Deze publicatie verschijnt ieder kwartaal.

ZUIVEL IN CIJFERS EN BLIK OP ZUIVEL

De publicatie Zuivel in Cijfers biedt elk jaar een cijfermatig overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse zuivelsector. De achterliggende statistische gegevens kunnen via de website van ZuivelNL worden geraadpleegd.

In januari 2025 verscheen de bijbehorende flyer met in vogelvucht een actueel, cijfermatig overzicht van de Nederlandse zuivelsector, onder de naam Blik op Zuivel.

PUBLIEKSFOLDER NEDERLAND ZUIVELLAND

ZuivelNL heeft de publieksfolder Nederland Zuiveland ontwikkeld die melkveehouders tijdens open dagen en excursies kunnen uitreiken aan bezoekers. De folder geeft in een handzaam formaat op aantrekkelijke wijze informatie over historie, moderne melkveehouderij, het product melk, verwerking in productielocaties, afzet binnen en buiten Europa en consumptie.

POSTER NEDERLAND ZUIVELLAND

Op de poster Nederland Zuivelland vertellen heldere illustraties hoeveel melk Nederlandse koeien produceren, wat ervan wordt gemaakt en wat de belangrijkste exportlanden zijn. De poster kan gebruikt worden in het klaslokaal, maar ook als materiaal voor een bedrijfsstand of op een beurs voor studie- en beroepskeuze.

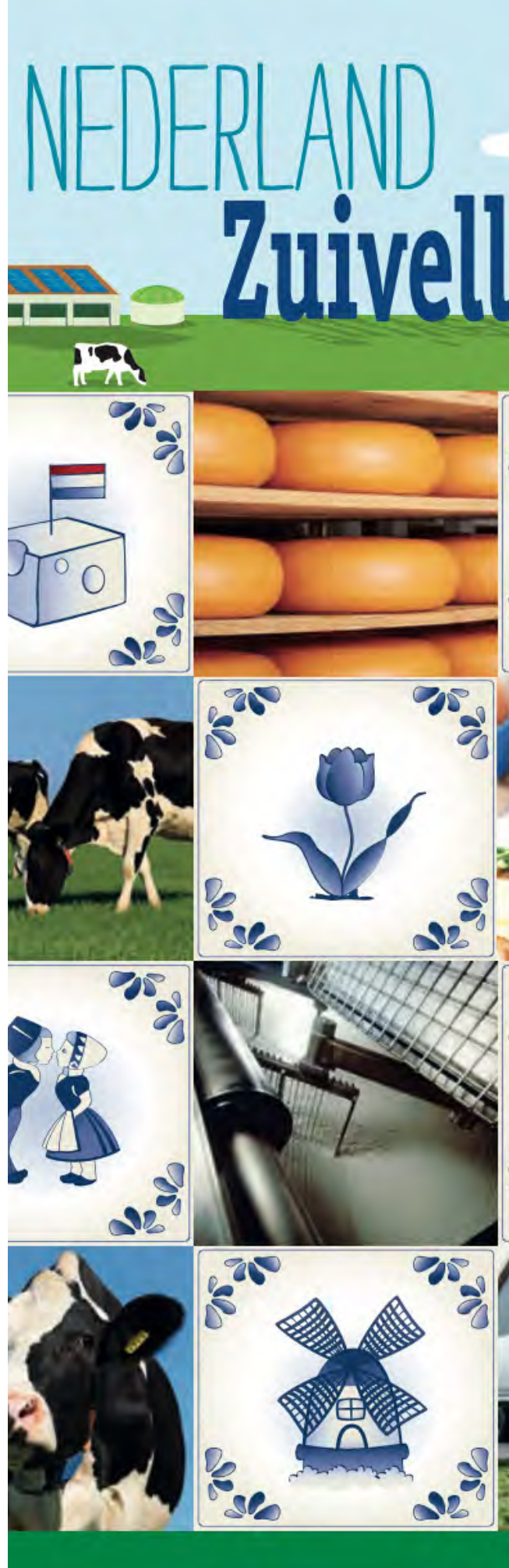
LESMATERIAAL OVER ZUIVEL

De zuivelsector heeft gedrukt en digitaal lesmateriaal beschikbaar voor de groepen 1 t/m 8 van het basisonderwijs: Tim zoekt de koe (groep 1-4), Op de boerderij van Jet (groep 5-6) en Zuivelkrant (groep 7-8). Voor groep 5-6 en 7-8 is ook een Boerderijbewijs beschikbaar.

Daarnaast is informatie voor spreekbeurten en werkstukken beschikbaar en zijn er digibordlessen voor groep 1 t/m 8. Leerkrachten en leerlingen kunnen deze lesinformatie gratis ontvangen of downloaden via de website zuivelonline.nl.

RAPPORTAGE DUURZAME ZUIVELKETEN

Wageningen Economic Research stelt jaarlijks per thema rapportages op voor ZuivelNL om de voortgang rond de sectorale inzet te monitoren.

BIJLAGE 1 OVERZICHT HOOFD- EN NEVENFUNCTIES BESTUURSLEDEN

Naam	Hoofdfunctie	Eigenaar/aandeelhouder	Nevenfuncties
Harmen Endendijk	Melkveehouder	Melkveebedrijf	– Voorzitter Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)
Geert Hartlief	Director Strategy DMK NL/ DOC Kaas		– Bestuurslid Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO)
Sieta van Keimpema	Voorzitter Dutch Dairymen Board (DDB)		– Secretaris Farmers Defence Force – Lid Fries Programma Landelijk Gebied, sector Landbouw
Oscar Meuffels	Director Public Affairs, CSR and Corporate Communication A-ware		– Bestuurslid Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO)
Arjan Schimmel	Melkveehouder	Melkveebedrijf	– Voorzitter Stichting Cheese Valley – Bestuurslid Kaasmuseum De Goudse Waag
Koert Verkerk	Director Public Affairs FrieslandCampina		– Bestuurslid Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) – Bestuurslid Stichting Beheer Gezondheidsdienst voor Dieren – Voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Vallei en Rijn – Lid bestuur coöperatie Binnenveldse Hooilanden
Jos Verstraten	Melkveehouder	Melkveebedrijf	– Vicevoorzitter Vakgroep Melkveehouderij LTO Nederland – Voorzitter Commissie Bemesting Grasland en Voedergewassen (CBGV)
Erwin Wunnekink	Melkveehouder	Melkveebedrijf	– Voorzitter Vakgroep Melkveehouderij LTO Nederland – Lid Raad van Commissarissen ForFarmers – Bestuurslid Stichting Weidegang

BIJLAGE 2

SAMENSTELLING THEMAGROEPEN

Juni 2025

ZuivelNL heeft 7 themagroepen waarin specialisten van de ledenorganisaties, partners en andere partijen uit de keten samenwerken.

THEMAGROEP BIODIVERSITEIT & KLIMAAT

Voorzitter	G. van 't Klooster	NZO
Lid	J. Aantjes	DDB
	H. van Egmond	DDB
	W. Brouwer de Koning	LTO
	J. Verstraten	LTO
	E. Wunnekink	LTO
	H. Endendijk	NMV
	P. Gosselink	NMV
	M. Straathof	NAJK
	N. den Besten	NZO
	M. de Kreij	NZO
	O. Meuffels	NZO
Secretaris	O.J. Brouwer	ZuivelNL
Adviseur	C. van Rees	LTO
	vacature	NZO
	M. van Spijk	NZO
	H. Andela	ZuivelNL
	A. Schimmel	ZuivelNL

THEMAGROEP DATA & INSTRUMENTEN

Voorzitter	H. Bakhuis	NZO
Lid	J. Aantjes	DDB
	H. van Egmond	DDB
	J. Verstraten	LTO
	J. van Maanen	NMV
	R. Schellekens	NMV
	K. Verkerk	NZO
	vacature	NAJK
Secretaris	L. van Keulen	ZuivelNL
	T. Bleijenberg	ZuivelNL

THEMAGROEP EXPORT

Voorzitter	R. Krimpenfort	NZO
Lid	T. Bolt	NZO
	H. Bouw	NZO
	M. Hahné	NZO
	M. Konijn	NZO
	O. Boersma	GEMZU
	E. Nieuwenhuijzen	GEMZU
	K. Theunissen	GEMZU
	A. Snelders	GEMZU
	D. Veldkamp	GEMZU
	T. Schalski	NGZO
	vacature	NGZO
	R. van der Velden	VNFKD
	B. Jagnarain	VNFKD
Secretaris	N. Pieters-Arts	ZuivelNL
	K. van Halewijn	ZuivelNL

THEMAGROEP GEZONDHEID & WELZIJN MELKVEE

Voorzitter	E. Koning-Bruijn	DDB
Lid	K.J. van Schaik	DDB
	H. Albring	LTO Melkveehouderij
	B. Doppenberg	NMV
	C. Hoogeveen	NZO
	R. Klein Teeselink	NAJK
Secretaris	C. Huetink	ZuivelNL
Adviseur	H. Prinsen	LTO
	M. van Spijk	NZO

THEMAGROEP GEZONDHEID & WELZIJN RUNDEREN

Voorzitter	E. Koning-Bruijn	DDB
Lid	K.J. van Schaik	DDB
	H. Albring	LTO Melkveehouderij
	B. Doppenberg	NMV
	C. Hoogeveen	NZO
	R. Bouwstra	SBK
	T. Kreuger	SBK
Secretaris	C. Huetink	ZuivelNL
	H. Bekman	SBK
Adviseur	M. Klein Koerkamp	CPD
	S. Claessens	KNMvD
	H. Prinsen	LTO
	M. van Spijk	NZO
	H. Lodders	V&LN

THEMAGROEP NNC-IDF

Voorzitter a.i.	C. de Koning	Dairy Campus
Lid	W. Brouwer de Koning	LTO
	E. Wunnekink	LTO
	T. Bolt	NZO
	S. Dekker	NZO
	S. Luttikholt	GD
	M. de Vreeze	NEN
	M. Wells-Bennik	NIZO
	J. Bobbink	Qlip
	K. Hettinga	WUR
Secretaris	J. Jansen	ZuivelNL

THEMAGROEP ONDERZOEK & INNOVATIE

Voorzitter	J. Verstraten	LTO
Lid	J. Aantjes	DDB
	W. Brouwer de Koning	LTO
	P. Gosselink	NMV
	G. Mensink	NZO
	H. van Leusen	NZO
	R. Klein Teeselink	NAJK
Secretaris	I. Nijhoving	ZuivelNL

ZuivelNL

Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

KvK 59667222

info@zuivelnl.org
www.zuivelnl.org

